

ГАЗЕТА ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

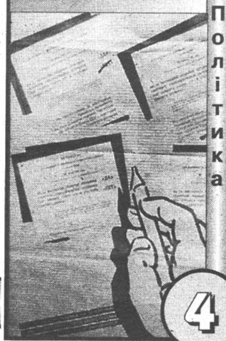
Влада – Радам!

Голос України

№ 116 (2118) ♦ Субота, 26 червня 1999 року ♦ Ціна договірна

Цього тижня Верховна Рада одержала від Президента України Леоніда Кучми повернуті ним закони про внесення змін до Закону «Про вибори Президента України».

Головою ПАЧЕС обрано Голову Верховної Ради України Олександра Ткаченка.

Вибори-99

Політика

4

Олександр ТКАЧЕНКО: ДОВІРА ЛЮДЕЙ додає мені впевненості

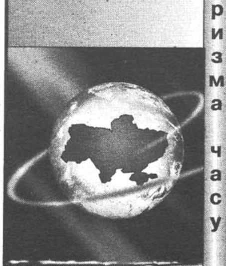
Конституції України — три роки. Вона — наша сучасність, вона — наше майбутнє. Та робити його усім нам — народу України. Щодня і щохвилини. Від того все залежить. А майбутнє? Воно вже справді почалося. Про це наша бесіда з Головою Верховної Ради України Олександром Ткаченком.

Витримуємо масований тиск і працюємо

— Олександре Миколайовичу, минає третя річниця від дня ухвалення Верховною Радою України Конституції України. Стаття 1 Основного Закону нашої держави проголошує: «Україна є суверенна і незалежна, демократична, соціальна, правова держава». Чи вдалося владі забезпечити виконання цієї засадничої норми?

— Прийняття Конституції — це, безперечно, визначна подія в історії України, житті її народу. Практика засвідчила соціальну, політичну та юридичну цінність Основного Закону нашої держави. Він є надзвичайно важливим політико-правовим актом довгочасної дії, фундаментом не лише сучасних, а й майбутніх перетворень у нашому суспільстві, основою його консолідації.

(Закінчення на 2—3-й стор.).

Стратегія і тактика історії

Призма часу

8-9

Ми не казкові персонажі. Нам хочеться красивої реальності

Одному з цих знімків з редакційного архіву три роки: фотокореспондент впіймав миті святкування народження Конституції: червневого ранку переможця червневої ночі біля парламенту вітала багатолюдна «група підтримки».

Подія, що стає на очах історією, начебто потребує високого стилю. Але його не буде. Пафос був би блюзнірством перед пам'яттю вбитого Вадима Гетьмана, перед розчарованими сподіваннями у сьогоденні тих, хто прапорами, гаслами і квітами зустрічав «конституційних героїв».

Ми маємо Конституцію, але все ще не навчилися за три роки «жити в демократичній державі за Законом».

У цьому переконують матеріали сьогоднішнього святкового номера. Ще раз перечитайте цитати з Основного Закону і звірте за ними життя. Думаю, Конституція поки що видається вам красивою казкою. А нам, людям, не казковим персонажам, дуже хочеться красивої реальності. Як її досягти?

(Закінчення на 0-й стор.).

Іноземними кредитами державу не відродити

Як ми вже повідомляли, протягом двох днів на Житомирщині перебував Голова Верховної Ради України О. Ткаченко. Разом з групою народних депутатів України, керівниками обласних рад він вивчав, як місцеві ради Житомирщини працюють над розвитком соціальної інфраструктури у сільській місцевості. Керівникам Бердичівського і Чуднівського районів, сільським головам було що розповісти і показати.

(Закінчення на 5-й стор.).

Хотіли б узяти за приклад

Перший заступник Голови Верховної Ради України Адам Мартинюк прийняв Надзвичайного і Повноважного Посла Японії в Україні Юджи Курокаву на його прохання у зв'язку з від'їздом на батьківщину.

Адам Мартинюк зазначив, що робота японської дипломатичної місії, очолюваної Юджи Курокавою, була якнайпродуктивніша і плідна.

(Закінчення на 5-й стор.).

Цього разу переконали: далі буде?

Чергова епопея з призупиненням повноважень української делегації в ПАРЄ завершилася. Нашим делегатам укотре вже вдалося переконати асамблею не поспішати з незворотними кроками. ПАРЄ вирішила: у січні наступного року вона «може призначити початок» процедури. Її мета — призупинення прав членів нашої делегації на розроблення офіційних документів і права голосу. Якщо, звичайно, асамблея зважить, що Україна не досягла «істотного прогресу» у виконанні своїх зобов'язань.

(Закінчення на 5-й стор.).

Три грації

Фрагменти

11

1205 р. У бою під Завихвостом загинув будівничий української Галицько-Волинської держави князь Роман Мстиславич.

1919 р. Створення комсомолу України.

1938 р. Відбулися перші вибори до Верховної Ради УРСР.

1989 р. Радянський атомний підводний човен з ядерною зброєю зазнав аварії біля берегів Норвегії.

1993 р. 26 — 29 червня. У Києві відбувся Міжнародний конгрес українських студентів.

26.06

Завтра — День молоді

Олександр ТКАЧЕНКО:

Довіра людей додає

(Початок на 1-й стор.).

Конституція увібрала в себе не лише традиції українського державотворення, а й світовий досвід. Безперечно, однією з провідних, засадничих статей Конституції, присвячених українській державності, є стаття 1, яка проголошує Україну суверенною і незалежною, демократичною, соціальною, правовою державою. Ця стаття є орієнтиром і для нас, і для майбутніх поколінь.

Суверенітет нашої держави було проголошено 16 липня 1990 року прийняттям Декларації про державний суверенітет України. Він дає змогу здійснювати через відповідні державні структури і внутрішню, і зовнішню політику України. Конституція характеризує Україну як демократичну державу, в якій — республіканська форма правління, а її громадяни мають право формувати єдиний орган законодавчої влади —Верховну Раду України.

Система конституційних прав і свобод людини і громадянина свідчить про високий задекларований рівень демократії в Україні.

Стаття 1 Конституції України також визначає Україну правовою державою, основною ознакою якої має бути панування і верховенство закону. Державні органи, їх посадові особи, громадяни, юридичні і фізичні особи повинні діяти в межах Конституції та відповідно до законів України.

Загальне благо, зростання життєвого рівня людей, реальна, а не уявна демократія, прозорість у діяльності владних структур усіх рівнів, незалежність держави від будь-яких зовнішніх чинників — це перше, про що мають повсякденно піклуватися всі державні органи, їх посадові особи. Парламент, основним покликанням якого є законотворення, за час, що минув із дня прийняття Конституції України, зробив значні кроки в плані реалізації Конституції України, її основних положень.

Досить згадати закони України: «Про Конституційний Суд України», «Про Рахункову палату», «Про місцеве самоврядування в Україні», «Про державні адміністрації», «Про Вищу раду юстиції», «Про звернення громадян», «Про вибори народних депутатів України», «Про вибори місцевих рад, сільських, селищних, міських голів», «Про вибори Президента України» та ряд інших. Багато законодавчих актів підготовлено до розгляду. Це проекти законів України: «Про закони та законодавчу діяльність», «Про нормативно-правові акти в Україні», «Про міжнародні договори», «Про статус народного депутата України» тощо. Поряд з цим парламенту вкрай необхідно розробити і прийняти більш як 60 законів, що безпосередньо випливають з Конституції України. Усе це має бути зроблено парламентом паралельно із процесом вдосконалення чинної законодавчої бази.

Основним завданням виконавчої влади є реалізація тих законодавчих актів, що їх приймає парламент, вирішення соціальних, економічних та інших проблем, яких на сьогодні надзвичайно багато в нашому житті. На жаль, з кожним роком ситуація в нашій державі гіршає, а проблем, з якими стикається проста людина, стає дедалі більше.

Тому я не можу підтримати голого оптимізму деяких політиків, що проблеми нібито «розсмоктуються». Таким політикам треба краще знати життя народу. Будь-яка сільська повитуха може пояснити їм, чим завершується примусове «розсмоктування»...

— Як Ви оцінюєте діяльність Верховної Ради України нинішнього скликання в напрацюванні законодавчої бази? Які ухвалені закони в галузі економіки можна вважати головними?

— Останнім часом на Верховну Раду виливається стільки всякого бруду, лунає стільки неприкритої брехні, що якби в цих оцінках було хоч 10 відсотків правди, то наша робота вже давно була б паралізована. Тим більше що, відключивши парламент, більшість фракцій і народних депутатів від ефіру і преси, виконавча влада позбавила їх можливості спростовувати звинувачення, а народ України — почути правду про події, що відбуваються в державі.

На щастя, незважаючи на масований тиск і цькування, Верховна Рада знаходить у собі сили й мужність працювати, і працювати продуктивно. Я заявляю про це з повною відповідальністю і підкріплю це цифрами.

За рік роботи Верховна Рада чотирнадцятого скликання прийняла вже 234 закони проти 173, прийнятих за повних три сесії Верховною Радою минулого, тринадцятого, скликання. Тобто вже тепер ми маємо на 35 відсотків прийнятих законів більше. І це при тому, що третя сесія ще не завершилася.

— Деякі «знавці» кажуть, що нинішня Верховна Рада приймає дуже багато дрібних поправок до вже чинних законів і тому, мовляв, за кількістю випереджає результативність минулого скликання.

— Ця теза не відповідає дійсності. Верховна Рада тринадцятого скликання за чотири роки прийняла 166 нових законів, або 41 закон у розрахунку на рік. А нинішня Верховна Рада за один рік своєї роботи вже прийняла 55 нових законів. Та й усі пам'ятають, що першу сесію практично було використано лише на вибори керівництва.

Як бачите, за всіх складнощів політичної і соціально-економічної ситуації в Україні парламент працює продуктивніше. Зрозуміло, що це подобається далеко не всім.

А серед нових основоположних законів я назвав би такі: про Національний банк України, про оренду землі, про наукову і науково-технічну діяльність (нова редакція), про фіксований сільськогосподарський податок, пакет із трьох великих законів щодо захисту національного товаровиробника від демпінгового та субсидованого імпорту. Фахівці розуміють, які складні й важливі названі закони.

На мою думку, позитивно на розвиток регіонів вплинуть закони про спеціальний режим інвестиційної діяльності в Донецькій та Закарпатській областях, а також про спеціальну економічну зону «Яворів».

Крім того, хто може сказати, що закони про Конституцію Автономної Республіки Крим чи столицю України — місто-герой Київ не є ключовими для соціально-економічного розвитку цих регіонів?

Навіть цей далеко не повний перелік прийнятих законів дає підстави говорити про серйозний вклад у законодавчу базу, зроблений нинішньою Верховною Радою лише за рік своєї діяльності.

Але Верховна Рада вимушена багато часу витрачати на повторний розгляд законів через вето Президента, а тепер — ще й на масу указів Президента з економічних питань. Частину з них видано з порушенням Конституції України, слабо опрацьовано, без належного обгрунтування, і, як свідчить аналіз у комітетах, вони швидше можуть завдати шкоди державі, аніж принести користь.

Національна програма має стати лоцманською картою

— Майже рік тому Вас було обрано Головою Верховної Ради України. Що змінилося у Вашому особистому житті? Яке рішення було найскладніше? У чому воно полягало?

— Найперші зміни полягають у тому, що роботи і відповідальності значно побільшало, а вільного часу для спілкування з рідними і близькими — поменшало.

Навесні цього року, як Ви знаєте, я святкував свій ювілей. Зрозуміло, що мене, як Голову Верховної Ради, вітало багато керівників усіх гілок влади.

Але для мене особливо приємно було приймати вітання від моїх земляків, комсомольських друзів, товаришів і колег по роботі в Таращанському районі, на Тернопільщині, а також тих, хто був поряд зі мною, коли я працював міністром сільського господарства України, головою Держагропрому, першим заступником Голови Ради Міністрів України.

Я побачив, що товариші по роботі мене не лише добре пам'ятають і знають, а й вірять у мої сили, у мій досвід господарської діяльності.

Саме ця довіра людей додала мені впевненості. І коли Селянська партія, трудові колективи висунули мене кандидатом у Президенти України, я дав на це згоду. Це і було для мене найскладніше рішення протягом нинішнього року.

— Усім очевидно, що Ви намагаєтеся взаємодіяти з усіма гілками влади, піднести роль місцевого самоврядування, щоб спільними зусиллями швидше подолати економічну кризу в Україні. А чи не призводять Ваші зусилля до протилежної реакції на це виконавчих структур? Узяти хоча б розробку проекту Національної програми відродження України. Адже з боку Президента України весь час лунають звинувачення на адресу Верховної Ради, що вона не така.

— Сьогодні можна стверджувати, що Верховна Рада обрала правильний орієнтир на перехід від переважно екстенсивного до інтенсивного, тобто якісного, характеру процесу законотворення. Цей напрям ми готові посилювати і надалі. І аж ніяк не слід Верховній Раді України наслідувати хибну практику «указотворчості», яка ще довго даватиметься взнаки, як і та правова чехарда та прикрі помилки, що були допущені в період так званого «декретування» (згадаймо лише ті втрати, яких зазнало населення через трастових аферистів).

Ще одна біда полягає в тому, що останнім часом парламент, без перебільшення, захлинається від лавиноподібного потоку часто сирих і вкрай недосконалих проектів законів, які щодня десятками плодяться у стінах адміністрації Президента та Кабінету Міністрів. До того ж здебільшого ці законопроекти руйнують уже напрацьовану правову інфраструктуру України.

Ми розуміємо, для чого це робиться, адже вибори не за горами, і хочеться набрати «залікові бали». На це спрямоване і майже щоденне озвучення інформаційними каналами закидів у бік парламент що час, мовляв, іде, а закон приймаємо повільно. Проте необхідно врахувати: процес законотворення не терпить поспіху. Тому і квапитися треба, як кажуть, не поспішаючи. Ліпше зняти всі можливі суперечності і тим запобігти негативним наслідкам, що можуть виникнути в застосуванні недосконалого правового акта.

У чому бачу шлях до консолідації зусиль законодавчої і виконавчої влади? Насамперед — у подоланні надмірної політизованості у розв'язанні економічних за своєю суттю та соціальних проблем. Не може бути місця політиканству там, де вирішуються нагальні життєві питання про пенсії, проблеми села чи шахтарів, лікарів, вчителів чи науковців. Слід виходити тільки з реального прагматизму та розумних меж. Але меж не лише максимальних, а й мінімальних — наприклад, якщо питання стосується величини прожиткового мінімуму чи, скажімо, мінімальної заробітної плати або пенсії.

Таким прагматичним кроком парламенту можна вважати розробку Національної програми відродження України. Вона, переконаний, має стати економічною конституцією країни. Нині документ практично готовий і перебуває на стадії обговорення серед науковців та практиків.

Що вона дасть?

Економічне зростання: аграрно-промислового комплексу, енергетики, забезпечить розвиток науки і освіти, а в цілому — гідне життя людей. Основа усього цього — сумлінна, продуктивна і справедливо оцінена праця.

Національна програма повинна покласти край програмній чехарді, яка триває в Україні впродовж усього періоду її незалежності з кожною зміною уряду. Щороку приймають по кілька урядових програм, проте жодну з них не виконують. За цим показником Україну скоро внесуть до Книги рекордів Гіннесса. Національна програма, незалежно від зміни керівництва держави, має стати лоцманською картою у круговертях політико-економічних трансформа-

Цитуємо Конституцію України

Носієм суверенітету і єдиним джерелом влади в Україні є народ. Народ здійснює владу безпосередньо і через органи державної влади та органи місцевого самоврядування. Зі статті 5.

мені впевненості

цій на будь-якому етапі історичного державотворення.

Замість настирних потуг підігнати чинне законодавство під так звані «здобуті досягнення в економіці» Національна програма відродження України відкриє прямий шлях до вироблення такої законодавчої бази, яка сприяла б відродженню національного виробництва, створенню реальних основ соціального захисту населення, максимальній реалізації інтелектуальних здібностей людей і поверненню Україні світового лідерства у пріоритетних галузях економіки і науки.

Реалізація програми дасть можливість, нарешті, подолати ганебну практику жебракування перед міжнародними фінансовими інститутами, практику, яка, крім боргового зашморгу, вже накинутого на шию цілих поколінь, народу України нічого не дає.

А якщо знову повернутися до проблеми поєднання зусиль гілок влади на подолання економічної кризи, то зазначу: ми готові до компромісів, які віддзеркалюють і гармонізують інтереси всіх верств населення України. Безперечно, ніщо справді позитивне з урядової програми-2010 не буде відкинуто у процесі остаточного прийняття Національної програми відродження України.

Можливо, Президент, уряд та їхнє оточення так ревниво ставляться до Національної програми відродження України тому, що вона побудована не на інтересах сімейно-кланової олігархії, а саме на інтересах народу. Програма являє собою чітко виписаний механізм поетапного відродження економіки України та піднесення життєвого рівня населення.

Ось дані офіційної статистики. Порівняно з 1994 роком Україна втратила чверть свого валового внутрішнього продукту. Це за нормами світової практики прийнято вважати національною катастрофою. Порівняно з тим самим 1994 роком ми втратили близько 20 відсотків промислового потенціалу, більш як 22 відсотки обсягів продукції сільського господарства. За цей період удвічі зменшилися капітальні вкладення та сукупний рівень доходів населення. Найбільш вражаючим економічним показником, який засвідчує дійсний стан справ, є те, що обсяги загальної кредиторської та дебіторської заборгованості суб'єктів господарювання зросли за цей період більш як у 200 разів.

Чи не на вирішенні саме цих питань усі гілки влади мали б сконцентрувати свою увагу?

Докорінно виправити помилки, допущені в ході «безальтернативних економічних реформ», закласти надійні підвалини швидкого соціально-економічного розвитку, значно поліпшити життя наших людей — це і є головна мета реалізації Національної програми відродження України. Та загальні слова — це еклектика. Тому в програмі намічено конкретні етапи, контрольні цифри.

Завдання програми надзвичайно напружені. Вже до 2005 року ми маємо щонайменше втричі збільшити обсяг виробленого валового внутрішнього продукту. Причому майже вчетверо буде збільшено валове нагромадження основного капіталу — матеріальної бази швидкого оновлення основних фондів і переозброєння підприємств прогресивними технологіями. А це дасть можливість кардинально підвищити продуктивність праці. Про цей показник останнім часом узагалі забули. Те саме можна сказати і про собівартість продукції. Втім, один із класиків марксизму свого часу не помилявся, коли визнав продуктивність праці як найважливішу і найголовнішу умову національного відродження. Можна стверджувати, що високопродуктивна і самовіддана праця — це найголовніша умова і найважливіше джерело відродження України.

Першочергову увагу в Національній програмі відродження України приділено рівневі життя населення і питанням соціального відродження. Держава заборгувала нашим громадянам і за спалені гіперінфляцією заощадження, і з виплати й так мізерних зарплати та пенсій. Програма передбачає ефективний механізм повної компенсації громадянам усіх втрат, що завдали їм хибні реформи.

Та головний борг держави полягає, я сказав би, у зухвалій неувазі влади до людей, байдужості до їхнього життя, потреб і сподівань. Захопившись зовнішніми атрибутами ринкової економіки, лібералізацією цін та приватизацією державного майна, «вільною» конвертованістю валюти та цінними паперами, наші горе-реформатори забули, що економіка і влада існують для людей, а не навпаки. Національна програма передбачає не лише швидкий розвиток економічної сфери, а й випереджальні темпи зростання грошових доходів, витрат і заощаджень громадян. Особливо широкі можливості передбачено для забезпечення основних потреб населення в товарах повсякденного попиту, предметах довгочасного користування, будівництві власного житла, комунальних та побутових послуг.

Взагалі треба підкреслити, що Програма не залишає поза увагою інтереси розвитку жодної галузі народного господарства, жодного регіону України.

Є норми–цілі, що «підштовхують» життя

— Що нового відкрили Ви для себе особисто, включившись у президентську гонку? Чи можете Ви бути впевнені, що буде сповна забезпечено чітке виконання норм Конституції України і Закону «Про вибори Президента України»? Президент негативно відгукується про створення парламентом тимчасової спеціальної комісії з питань дотримання виборчого законодавства. Прокоментуйте, будь ласка, той факт, що Президент повернув до парламенту закони про зміни до виборчого закону.

— Виборча кампанія завжди була особливою подією в житті будь-якої держави, її народу. Не виняток і вибори Президента України. Адже мова йде про всенародне обрання глави держави, від якого значною мірою залежатиме подальший перебіг подій у нашій державі, ефективність її розвитку, реалізація напрямів внутрішньої і зовнішньої політики. На жаль, трагедією став для народу України курс руйнівної політики «радикальних реформ», що довів економіку країни до системної кризи, спаду і збитковості виробництва, а трудящий народ — до безробіття і злиднів, пенсіонерів — до голодної смерті.

Саме таким розумінням ситуації зумовлена моя згода на пропозицію Селянської партії України висунути мене претендентом на кандидата в Президенти України.

Включившись у передвиборчу кампанію, ще раз відчув, що в політиці багато чого робиться не заради справи. З перших днів переконався, що сили, які хотіли б зберегти наявний стан речей, робитимуть усе, використовуючи будь-які засоби, аби зареєстрованих кандидатів було якомога менше. А після їх реєстрації, використовуючи державну машину, зроблять усе для того, щоб очорнити «не своїх кандидатів». Принаймні початок виборчої кампанії дає підстави робити такі висновки. Вже сьогодні навіть Голова Верховної Ради України не має змоги донести до виборців не лише свою позицію зі злободенних питань суспільного життя, а й позицію Верховної Ради в цілому.

Усе це не створює впевненості в тому, що конституційні засади виборчої системи, — гласність і відкритість, свобода агітації, рівні можливості для всіх кандидатів у проведенні виборчої кампанії, неупередженість до кандидатів з боку органів державної влади, — будуть чітко дотримані впродовж виборчої кампанії.

Тут доречно згадати, як важко приймався закон, скільки пропозицій до нього подав Президент, скориставшися своїм правом вето. Як наслідок, не всі положення закону ідеальні, такі, що виключають двозначність.

Практика перших днів реалізації закону про вибори засвідчила, що Центральна виборча комісія прагне використати такі положення в законі, причому завжди в інтересах лише певного претендента на кандидата у Президенти. Саме ці кроки Центральної виборчої комісії нагадали народним депутатам гіркий досвід проведення виборів народного депутата у 221-му виборчому окрузі. А тому й зумовили необхідність утворення парламентом тимчасової спеціальної комісії з питань дотримання виборчого законодавства. Це рішення цілком відповідає вимогам статті 89 Конституції України.

Чи доцільно це? Перебіг подій останнього часу свідчить про правильність цього рішення Верховної Ради. Сподіваюсь, що робота комісії і надалі буде максимально конкретна і сприятиме реалізації конституційних засад виборчої системи під час нинішньої президентської кампанії.

З пропозиціями тимчасової спеціальної комісії про внесення змін до статей 27, 28 та 29 Закону України про вибори Президента України Верховна Рада погодилася. Ці зміни спрямовано на спрощення процедури збирання підписів на підтримку претендентів у кандидати.

А ще комісія зважила на факти відкриття валютних рахунків за кордоном на дітей вищих посадових осіб. Тому й запропонувала розширити зміст декларації кандидатів у Президенти України, включивши до неї дані про доходи та майно членів їх сімей. Однак цей закон повернувся до Верховної Ради України з вето Президента. Глава держави поряд з іншим зазначає, що досвід виборів народних депутатів України свідчить про наявність випадків, коли члени сім'ї відмовляли у наданні інформації про належне їм рухоме і нерухоме майно, доходи і фінансові зобов'язання. Ця обставина, як підкреслюється у пропозиціях Президента України, може поставити під загрозу участь у виборах окремих кандидатів у Президенти ...

— Олександре Миколайовичу, очевидно, що три роки дії Конституції висвітили певні правові проблеми. Які, на Вашу думку, зміни до Основного Закону слід було б внести задля чіткішої організації державної влади та розвитку самоврядування в Україні?

— Будь-яка Конституція, за всієї її демократичності, відстає від життя. Вона відображає стан суспільних відносин, що склався на момент її прийняття, а отже, є консервативною. Проте на відміну від звичайних правових актів, Конституція містить норми-цілі, які «підштовхують» життя, розвиток суспільних відносин у певному напрямі.

Відомо, що наша Конституція — результат політичного компромісу, якого було досягнуто за досить суперечливих на момент її прийняття умов між більшістю політичних сил не лише у Верховній Раді, а й поза її межами. Внаслідок цього окремі конституційні положення виявилися не досить досконалими. Однак державі і суспільству вкрай потрібна була Конституція, яка закріпила б загальні засади організації суспільного життя та державної влади, визначила б систему прав і свобод людини і громадянина, правовий статус державних органів та вирішила інші важливі питання.

Уже тоді, на момент прийняття Основного Закону, було ясно, що до нього незабаром вноситимуть відповідні зміни. Сьогодні очевидно, що потребують уточнення деякі положення Конституції стосовно прав людини і громадянина. Останнім часом уряд робить неподинокі кроки (передусім на вимогу Міжнародного валютного фонду) щодо підвищення пенсійного віку. При цьому не враховуються ні економічні, ні соціальні, ні демографічні, ні інші об'єктивно наявні в Україні чинники.

Практика впровадження Конституції України в життя виявила очевидні недоліки у визначенні порядку розв'язання кадрових питань, зокрема із формуванням уряду, звільненням Прем'єр-міністра України. Досить часто змінювали членів уряду. Разом з тим на сьогодні Конституція не визначає порядок призначення голови Служби безпеки України та деяких інших високих посадовців.

Потребують послідовнішого врегулювання повноваження Президента і уряду України. За Конституцією, Президент України — глава держави. Однак його конкретні повноваження залишилися майже в тому обсязі, який він мав за часів чинності так званого Конституційного договору, будучи одночасно главою держави і главою виконавчої влади.

Виходячи з особливостей сучасного перехідного етапу розвитку України на шляху до створення демократичної, соціальної, правової держави, необхідно змінити статті Конституції, які регулюють установчі функції Верховної Ради стосовно виконавчої влади.

Практика реалізації Основного Закону зумовлює необхідність вирішення ряду питань у сфері функціонування системи правосуддя. Варто було б, на мій погляд, переглянути положення Конституції щодо довічного обрання суддів.

Потребують свого розвитку і функції Конституційного Суду України, особливо в справі захисту прав і свобод людини і громадянина. Викликає подив відсутність у громадянина України прав на конституційну скаргу, що має місце в інших державах.

Надзвичайно важливою гарантією зміцнення конституційних засад діяльності Верховної Ради України в сфері розвитку законодавства є визначення обставин, за яких Верховна Рада може звертатися до народу і призначати всеукраїнський референдум з питань прийняття законів, крім випадків, передбачених у статті 106 Конституції України. Варто повернути Верховній Раді як «колективному автору» прийнятих нею законів право їх офіційного тлумачення.

Історія із Законом України «Про місцеві державні адміністрації» свідчить також про необхідність заповнити юридичну прогалину, яка має місце у статті 94 Конституції стосовно визначення порядку оприлюднення законів.

Не менш серйозні проблеми виявило життя і в конституційних нормах, що стосуються організації влади на місцях, регулюють матеріально-фінансові основи діяльності органів місцевого самоврядування.

Можна вести мову і про деякі інші норми Конституції, які потребують подальшого вдосконалення. Але, на моє глибоке переконання, внесення змін до Конституції має бути виваженим, системним, щоб після внесення таких змін не наробити нових проблем, нових перешкод не лише в діяльності владних структур, а передусім у житті конкретної людини.

Рецидиви перехідного віку

Абревіатура «КС», хоч як дивно, зумовлює безліч асоціацій. Конституційний Суд. Компенсаційні сертифікати. Зрештою, Конституція, день народження якої ми відзначимо цього місяця на традиційному творчому і трудовому піднесенні.

Є бажання, нема можливостей

Утім, щодо піднесення — це я перебільшую. Ділова активність навіть з урахуванням сезонних особливостей потребує неабияких стимуляторів. Набагато дійовіших за Перехідні положення, прийняті разом з Основним Законом з метою ввести в конституційне русло низку економічних положень указами Президента. З благородною, проте, судячи з того, як сам Президент заходився після цього порушувати конституційне поле, нездійсненною метою. Принаймні у найближчому майбутньому. Бо промисловість і сільське господарство за час економічних указотворчих реформацій вже звикли до безсистемного перехресного субсидування і списання боргів, а уряд, схоже, на повному серйозі вважає жорстку грошово-кредитну політику структурними реформами. Не складно передбачити, що рекомендації МВФ та Світового банку щодо залучення до бюджету «живих» грошей шляхом скорочення взаємозаліків без процедури банкрутства і санації тільки примножать борги підприємств перед бюджетом.

Прагнення контролювати економіку виявилося набагато сильніше за прагнення її підтримувати. З цієї причини бюджет держави став очевидною жертвою урядової політики. Недарма відхилений проект бюджетної резолюції вбирав у себе не абсолютні величини, обчислені на базі номінального ВВП, курсу національної валюти і дефіциту загальнодержавного балансу, а відносні (у відсотках до зведеного бюджету). Недарма урядові вже треба досягти профіциту на рівні 3—4 відсотків від рівня ВВП і розкрутити приватизаційну спіраль, щоб уникнути реструктуризації зовнішньої заборгованості.

Усякому городу нрав і права

Замість визнання цих прописних істин Президент України шпетить Верховну Раду за зволікання з прийняттям економічних законів, а вона накладає вето на президентські укази як на такі, що суперечать чинному законодавству. Свіжий приклад — відхилення усіх законопроектів, які вніс Президент 16 червня, і прийняття натомість власних, у тому числі, що стосувався боргової амністії для сільгоспвиробників. Нагадаю: парламентарії запропонували списати заборгованість за станом на 1 липня 1998 року за одержані упродовж 1994—1996 років бюджетні позички з підприємств усіх форм власності, що постраждали внаслідок стихійного лиха і не мають змоги розрахуватися з боргами, але виступили проти реструктуризації боргів хлібозаготівельним та зернопереробним підприємствам з бюджетних позичок.

Реформаторський запал парламентаріїв можна зрозуміти: на їхній пам'яті чимало законопроектів від Президента, які у вигляді тих чи інших указів переступали межу дозволеного, зазіхали на права підприємств та підприємців. Того дня згадували в кулуарах сумнозвісний указ про податкову заставу. Порушивши майнові, цивільні та інші конституційні права суб'єктів господарювання, Президент одним розчерком пера, про що він шкодуватиме не раз, перевів податкову заборгованість у майнову. Ситуація з бюджетними надходженнями не поліпшилася, зате боротьба за передціл власності набула загальнодержавного масштабу.

Фасон для приїжджих

Часом уряд нагадує дженджуристого урбаніста, який полюбляє приїжджому з глибинки пустити пил ув очі. Звідси й наполягання прийняти бюджет-2000 з профіцитом. Адже наступного року треба сплатити за зовнішніми запозиченнями близько 4 млрд. дол. США — майже удвічі більше, ніж нинішнього, тож на часі вже не позичати, а переспозичати гроші. Через це доцільно показати хорошу міну.

А часом дженджуристого урбаніста нагадує сам Президент. Адже це за його рішенням держава випустила в обіг компенсаційні сертифікати (КС — безсмертна абревіатура), які мали компенсувати, та так і не компенсували, втрати від знецінення вкладів населення в установах Ощадбанку та колишнього «Укрдержстраху»! Нагадаємо: від знецінення у 2200 разів, якщо брати з 2 січня 1992 року. Мало того, вийшло, що неабияк нагріли легковірних, які сподівалися обміняти КС на акції підприємств, які виставлялися на 29-й аукціон, скасований неправочинно — за три дні до закінчення місячного терміну приймання КС. І це ще один приклад переділу власності на загальнодержавному рівні. Або шахрайства — хтозна. Адже скуповували КС, аби хоч якось реалізувати своє право на приватизацію державного майна не десятки і не сотні, а тисячі громадян, підприємств і банків. Законослухняних і вже ошуканих.

Тінь батька Гамлета

Конституція, доки вона ходить під президентський стіл пішки, як пожартував котрийсь західний інвестор, житиме чужим розумом. Тим часом директор Світового банку по Україні та Білорусі Поль Сігельбаум одного разу висловився ще відвертіше: «Бракує справжніх реформаторів серед тих, хто приймає стратегічні рішення. Частково це пов'язано з освітою та досвідом». Від себе додам: і з великими гріхами.

На такий висновок наштовхує чимало президентських указів, які видавалися на базі Перехідних положень Конституції. Але варто, мабуть, спинитися на чи не найбільш резонансному. На укази від 11 червня ц. р. — «Про державне регулювання експорту, імпорту, оптової, роздрібної торгівлі нафтопродуктами». Він добре ілюструє і характер Президента, і мотиви, якими керується його адміністрація в законотворенні. По-перше, указ, виданий на підставі п. 4 Перехідних положень, власне, цим положенням і суперечить. Бо Президент укотре береться врегульовувати економічні питання, які вже давно врегульовано. Наприклад, сфера ліцензування підприємницької діяльності, зрозуміло, регламентована в Законі «Про підприємництво»: перелік видів підприємницької діяльності затверджується виняткова парламентом за поданням Кабінету Міністрів. По-друге, указ є своєрідною тінню одноіменного указу, від якого парламент відмовився 2 березня ц. р.: деталізація положень — у компетенції уряду, а сувора відповідальність (штраф у розмірі 50 відсотків вартості реалізованого пального) — в обов'язках підприємців. І це не випадково, бо в намірах президентського оточення створити централізований контроль за обігом нафтопродуктів, за кожним літром пального, який дає в масштабах країни нечуваний прибуток. Адже для того, щоб одержати ліцензію, з'ясовується, треба обов'язково зареєструватися у централізованій системі обліку обігу нафтопродуктів під дахом Кабінету Міністрів — ось де собака заритий. Можна хіба що уявити, яку роль відіграє ця система в історії конкурентної боротьби за місце на ринку нафтопродуктів. Або якою буде вартість «невинної» послуги урядового контролера! Це — по-третє.

Прикметно, що Президент постукав у парламент з цим законопроектом саме тоді, коли ціни на нафтопродукти вже нестримно зростали. Неабиякою мірою і завдяки йому, Президента, ласці. Адже це за його розпорядженням нафтотрейдерів позбавляли пільг з оподаткування прибутків і згідно з його указом зростали акцизні збори на світлі нафтопродукти. До речі, закон про зниження акцизних ставок він так і не підписав, тож нафтотрейдери, природно, очікували, доки акцизна ситуація стабілізується, щоб не зазнати збитків на різниці цін, і тим самим фактично провокували зростання цін на бензин і дизпаливо.

Нема лиха без добра

Спливають останні дні указотворчості з економічних питань — і Президент за першої-ліпшої нагоди запевняє нас, що підпише черговий пакет указів. І при цьому не забуває пошкодувати, що регулювати земельні відносини — компетенція Верховної Ради. Добре це чи погано — у кожного своя думка. Декому здається, що добре. Він — цей хтось — не раз був ошуканий державою в особі або міністра, або губернатора, або Президента. Якщо він — цей хтось — підприємець, то його сушить думка: що в цій державі знецінюється швидше — його гроші чи громадянські права? Якщо він науковець, то йому важко зрозуміти міністра фінансів, котрий усупереч конституційному обов'язку лімітує бюджетні статті, проголошені соціально захищеними. Якщо він шахтар, то йому набридло слухати байки про повернення боргів із заробітної плати в той час, коли більш як 40 відсотків бюджету спрямовується на погашення зовнішнього боргу. Якщо він банкір, то він з острахом спостерігає за економічним падінням держави, розмірковуючи над тим, за рахунок яких капіталів вона будуватиме щасливе майбутнє. І думки ці його не тішать.

Михайло КТОРОВ.

---

99 Вибори

Насіння як антонім «стабілізації»

Перед зустріччю з кіровоградськими журналістами Олександр Мороз дозволив собі коротку затримку біля торбини з насінням. Можливо, у когось це викликало єхидну посмішку. А нам сподобалося. По-перше, зауважте, купує не цигарки: дбає про здоров'я. Між іншим, досвід наших сусідів показує: самопочуття Президента дуже позначається на організмі нації. Тож за цим показником Олександр Мороз може сміливо претендувати на крісло глави держави. По-друге, конкретна «інвестиція» — це все-таки набагато краще, ніж всенародна мобілізація на споглядання «складної стабілізації», якої не існує в природі.

Отже, лускайте на здоров'я, Олександре Олександровичу. Тільки на підлогу не смітіть, бо тоді весь бруд у державі на ваше насіння спишуть.

Фото Олега ШРАМКА. (УНІАН).

«Камінчики», що можуть потопити корабель

На засіданні ЦВК було названо й найхарактерніші порушення, наявність яких тягне за собою визнання підписних листів недійсними. Це, зокрема, заповнення підписних листів однією або двома-трьома особами (замість персональних записів або, у крайньому разі, офіційно зареєстрованими збирачами підписів). Таких порушень — цілковита більшість із числа виявлених.

Недійсними вважаються і так звані «сімейні» підписи, коли одна особа заповнює відомості за всіх членів родини.

Досить часто неправильно вказуються паспортні дані, а то й взагалі наводяться дані таких документів, як візитівки, посвідчення водія, рибалки, члена ДНД або мисливця, учасника ліквідації аварії на ЧАЕС, свідоцтва про народження чи укладення шлюбу, залікові книжки. Вони до уваги братися не будуть. Отже, це саме ті підводні «камінчики», котрі можуть потопити корабель, тобто призвести до відмови у реєстрації кандидата на посаду Президента. Тож обачність і ще раз обачність!

24 червня Центральна виборча комісія прийняла Положення про порядок формування особистих виборчих фондів кандидатів у Президенти України та здійснення контролю за надходженням, достовірністю, обліком і використанням їх коштів, звітності про них та форми фінансового звіту.

Повний текст положення публікується в нашій газеті.

Наскільки «прозорими» будуть надходження до фондів, чи не станеться «перетікання» до одного з них величезних сум, загодя нагромаджених у так званих «благодійних» та «президентських» фондах? У відповіді на ці запитання голова ЦВК дипломатично послався на одну з норм положення, де процедуру такого контролю передбачено.

Іван ДМИТРЕНКО.

Цитуємо Конституцію України

Норми Конституції України є нормами прямої дії. Звернення до суду для захисту конституційних прав і свобод людини і громадянина безпосередньо на підставі Конституції України гарантується.
Зі статті 8.

Іноземними кредитами державу не відродити

(Початок на 1-й стор.).

Побачене ще раз підтвердило: від того, як налагоджено торговельне й побутове обслуговування, як працюють медамбулаторії, дитсадки, школи, будинки культури, великою мірою залежать настрій сільських трудівників, результати їх діяльності. Разом з тим, спілкуючись із керівником найвищого законодавчого органу держави, люди порушували стільки проблем, що розмова вийшла далеко за рамки теми, визначеної як основна мета поїздки.

Трудівники вже не стільки нарікають на те, що зарплати й пенсії малі, а просять хоча б виплачувати їх вчасно. В основі всіх соціальних проблем — негаразди в економіці. Одна з болячок одразу впадає у вічі: їдеш по району, а на хмелеплантаціях тільки стовпи стоять, хміль по шпалерах не в'ється. А це для тієї ж Реї, де побував О. Ткаченко, було раніше основне джерело доходів. Непродумана економічна політика зробила хміль збитковою, невигідною культурою. Кілька років потрібно тепер на відродження галузі.

Сільське господарство, впевнений Голова Верховної Ради, може давати до бюджету вдвічі більше коштів, ніж тепер.

Відповідаючи на запитання про причини наших бід, О. Ткаченко сказав:

— Не той курс ми обрали, не таку економіку будуємо. Ми повинні мати Національну програму відродження України, яка підніме державу на ноги, зробить її економічно міцною, незалежною, забезпечить їй гідне місце у світовому товаристві.

Текст цього документа буде надруковано масовим тиражем, щоб він був доступний кожному. У вересні—жовтні Національну програму відродження України буде винесено на обговорення Верховної Ради. У ній чітко визначено, що нам треба зробити протягом найближчих 15 років.

У зв'язку з цим привід для роздумів дало відвідання птахофабрики у Старому Солотвині Бердичівського району. Її було збудовано в 1978 році, і вона давала 8—9 мільйонів штук яєць. Потім підприємство стало занепадати. Але, спираючись на власні сили, власні ресурси, за останні кілька років його не тільки відновили, а й модернізували, і потужності птахофабрики зросли в півтора разу. Приклад цього колективу цікавий ще й тому, що, спілкуючись із Головою Верховної Ради, люди стривожено запитували: доки Україна братиме величезні кредити, які використовуються невідомо на що, і залазитиме в борги, розраховуватися за які доведеться дітям й онукам. Іноземними кредитами Україну не відродити, сказав у зв'язку з цим О. Ткаченко. Потрібна насамперед політика, яка стимулювала б вітчизняного товаровиробника. А Україна має достатньо сил і можливостей, щоб, спираючись передусім на власні сили, вже за п'ять, щонайбільше шість років повернули той рівень, який був у 1990 році.

На прощання керівник найвищого законодавчого органу нашої держави, зокрема, сказав:

— Коли будете голосувати, обирайте не за портретом. Добре подумайте, що зробив той чи інший кандидат для народу, що робить сьогодні і що збирається робити. Державі потрібен господар. Якщо його знайдемо, все стане на свої місця.

Олексій КАВУН,
Володимир КОРОЛЮК.
Житомирська область.

Цього разу переконали: далі буде?

Подія тижня

(Початок на 1-й стор.).

— Ми не встигли виконати все обіцяне, але, думаю, пояснили чому, — заявив на підсумковій прес-конференції глава української делегації Борис Олійник. — Ми ж бо не сиділи склавши руки. Логічно, що слухання завершилися для нас більш-менш позитивно.

Причину цього позитиву наші представники пояснили двома міркуваннями. Поперше, очевидними зусиллями Верховної Ради. По-друге, надзвичайно згуртованою інтенсивною роботою делегації вже тут, у Страсбурзі. Втім, під час дебатів європейські парламентарії нерідко називали ще й третю: негативне рішення стане справді небезпечним для подальшої європейської інтеграції нашої держави.

Були претензії наших делегатів і до доповідачів по Україні. Євген Мармазов, зокрема, критично висловився щодо нинішньої практики контролю за виконанням зобов'язань. Ним, мовляв, займається лише один Комітет з моніторингу, натомість раніше «контролери» були з трьох комітетів. Тобто є велика ймовірність поверховості висновків доповідачів. Кореспондент «ГУ» попросив прокоментувати нинішню політику щодо України новообраного генерального секретаря РЄ Вальтера Швіммера: чи не варто замінити схему «доповідь із загрозою санкцій — слухання — відстрочка покарання»?

— Я думаю, — сказав пан Швіммер, — що це не така вже й погана політика. Вона успішна. Адже крок за кроком ситуація в Україні щодо виконання зобов'язань поліпшується. Але, звичайно, цей цикл не може тривати вічно. Сподіваюся, незабаром Україна виконає все обіцяне і процедуру моніторингу над нею припинять.

А головним, що нині спонукало асамблею до позитивного рішення нашого питання, генеральний секретар РЄ назвав бажання допомогти Україні йти шляхом реформ.

Щодо реформ. Глава нашої делегації Борис Олійник запевнив, що на січневій 2000-го року сесії ПАРЄ Україні буде чим звітувати. І вважає ймовірним ухвалення трьох документів: закону про політичні партії, закону про судоустрій та Європейської хартії регіональних мов і мов нацменшин. І, звичайно, є сподівання на Конституційний Суд, який розпочне незабаром розгляд питання відповідності Основному Закону України існування у нас смертної кари.

У будь-якому випадку — далі буде. У січні. Один з доповідачів Тюнне Келам заявив кореспондентові «ГУ», що особисто він не має інтересу щодо призупинення повноважень української делегації. Але ж є інтерес та авторитет асамблеї. І проект запропонованої доповідачами резолюції, де йдеться і щодо запровадження санкцій, був, мовляв, продиктований саме цим. «Тепер ми маємо недотримання правил ПАРЄ», —зазначив він. Здається, доповідачі — одні з небагатьох, хто лишився незадоволений перебігом подій на сесії. Їх можна зрозуміти. Та бувають речі, які з певних стратегічних міркувань важливіші за правила й процедури. Деякі члени ПАРЄ у своїх виступах про це згадували.

Генеральний секретар РЄ Вальтер Швіммер

Анатолій МАРЦИНОВСЬКИЙ.
Страсбург.

Тривога тижня

Не стань собі ворогом

Сьогодні — Міжнародний день боротьби з наркоманією. На жаль, ця біда не оминула і нашу країну. Нині на обліку в закладах охорони здоров'я перебуває 82,5 тисячі осіб, які «сидять на голці». Себто 0,16 відсотка населення України.

Однак реальна кількість споживачів наркотичних засобів значно більша, і становить, за оцінкою Міністерства внутрішніх справ, близько 700 тисяч чоловік.

Середня тривалість життя наркомана — трохи більше 30 років. До групи підвищеного ризику належать учнівська та студентська молодь, безробітні тощо. За офіційними даними, до 90 відсотків наркоманів не досягли 25 років, третина з них — жінки.

Хотіли б узяти за приклад

(Початок на 1-й стор.).

Однак перший заступник глави парламенту зазначив: торгові показники між нашими країнами залишають бажати кращого, «тим паче що проблем у наших відносинах не існує, а головне, немає територіальних претензій». «Ми із заздрістю дивимося на вашу країну і хотіли б узяти її за приклад», — наголосив Адам Мартинюк.

Юджи Курокава зазначив, що було б непогано активізувати роботу міжпарламентських груп, і запросив від імені спікера палати Радників українських парламентаріїв, які займаються україно-японськими відносинами, відвідати Країну сходу сонця. Він також попросив посприяти якнайшвидшій ратифікації парламентом угоди про передачу Національній філармонії України повного комплекту музичних інструментів для Державного симфонічного оркестру в рамках японського гранту в розмірі близько 412 тис. дол. США, що найближчим часом буде передано до Верховної Ради.

Міліція своєї провини не визнає

У Кіровограді продовжують вирувати пристрасті навколо подій, які сталися в ніч з 18 на 19 червня в Кіровоградському міськвиконкомі (див. «ГУ» за 23 червня).

Начальник УМВС України в Кіровоградській області полковник міліції Олександр Міленін на прес-конференції представників місцевих засобів масової інформації категорично заперечив політичний підтекст у конфлікті Кіровоградського міськвиконкому із правоохоронними органами. Поспішність дій працівників управління державної служби з боротьби з економічною злочинністю він пояснив тим, що в заяві, яка надійшла до управління, йшлося про фінансові порушення працівників виконкому у витрачанні бюджетних коштів, і, згідно зі статтею 97 Кримінально-процесуального кодексу, зреагувати на неї необхідно було протягом трьох днів. Зважаючи, що попереду було два вихідних, працівники УДСБЕЗ терміново підготували відповідний лист і відразу звернулися в бухгалтерію виконкому з проханням надати документи на ознайомлення. Оперативності потребував і застережливий дзвінок, у якому йшлося про те, що необхідні документи можуть раптово зникнути. Олександр Міленін повідомив журналістам, що такий прецедент уже був.

Бійці «Беркута», за словами начальника УМВС, зовсім не чинили морального тиску на працівників виконкому. Це був звичайний наряд, який перебував на третьому поверсі біля кімнат бухгалтерії, з єдиною метою —запобігти можливій спробі знищення документів.

А згідно із переданою УНІАН заявою міськради, ці дії пов'язані зі спробою скомпрометувати міського голову Олександра Ніколаєва, який організував у Кіровограді висунення претендентом у кандидати на посаду Президента України президента Асоціації міст України, міського голови Черкас Володимира Олійника.

***На фото:** інспектор з особливо важливих справ В. Плюта з бійцями «Беркута» в коридорі Кіровоградської міськради; бійці «Беркута» в коридорі Кіровоградської міськради*

Це — кадри з документальних відеоматеріалів, розповсюджених УНІАН, зняті ТДК «TV Центр» під час акції проти Кіровоградської міської ради в ніч на суботу 19 червня 1999 р. У ніч на суботу приміщення міськради зайняли озброєні співробітники спецпідрозділу «Беркут».

***До речі, про лапки.** У «Голосі України» від 23 червня 1999 р. у матеріалі «Окупація» міськради на підставі листа людини, яка його не писала», слово «окупація» взято у лапки. Це означає: «слова, що вживаються в умовному значенні (за ситуацією чи контекстом) беруться в лапки (Д. Розенталь «Справочник по правописанию и литературной правке»).*

Олег БОНДАР.
Кіровоград.

Понад Білим озером

Повернеться до них Озеро, несподівано з'явиться на світ Божий так, як і зникло.

***На знімку:** родина Хилобоких.*

Коли у святково заквітчаному палаці культури «Дружба народів», де відбувалося вінцування кращих людей Черкащини 1998 року, оголосили переможців номінації «Хліборобському роду — нема і не буде переводу» —зала вибухнула оплесками. У яскраво освітлене коло вийшла велика родина Хилобоких — старійшина роду, бабуся Олена Лазарівна, батьки Ніна Миколаївна та Василь Олексійович, сини — Олексій, Микола, Володимир, Юрій, Олег, Віталій, невістки — три Валентини, Галина, Люба, Світлана, онуки — Віталій, Костя, Ігор, Сашко, Слава, Сергій, Світлана, Люда, Оленка, Таня, Віта. Найстарша внучка, Світлана, піднесла на рушнику старшим роду коровай, випечений своїми руками...

Знайомство: «Ми живемо на тринадцятій сотні...»

Село, в якому проживає дружна і працьовита родина Ніни Миколаївни та Василя Олексійовича Хилобоких, називається Білозір'ям. Це єдине на Черкащині, а може, й в Україні, село, де й досі його поділ ведеться не на вулиці та провулки, а на сотні, як за давніх, козацьких часів. У сільській раді, «для годиться», зберігається адміністративна карта Білозір'я, на якій чорним по білому позначені вулиці Леніна, Кірова, Свердлова, Чапаєва... Але це, як кажуть білозірці, «на бомазі». А в житті, у пам'яті народній, міцно живуть, передаються з покоління в покоління інші назви —назви козацьких сотень. Їх у Білозір'ї 24...

Отож коли Світлана, кароока, приязна дівчина, котра працює в сільській пекарні, почала розповідати, де мешкають численні її родичі, то одразу попередила: «Я точно не знаю назв вулиць, і ніхто їх всіх не знає. Наше село — найбільше на Черкащині. Тут проживає більш як десять тисяч осіб. Знаю лише з дитинства, що дядя Коля і тьотя Люба живуть на 21-й сотні, дядя Юра і дядя Володя — за озером, на 24-й. Наш дім — на 13-й, біля Білого озера...

... Усі будинки на 13-й сотні — великі, добротні, обгороджені зеленими парканами, з віконницями яскравого жовтогарячого кольору. То — найулюбленіші в Білозір'ї кольори. Коли їдеш селом погожої днини, здається, веселка розквітає...

Садиба найстаршого з шести братів Хилобоких, 40-річного Олексія, також була просторою і красивою —видно, що дбають про неї господарі заможні й тямущі. Коли заходили до цієї гарно прибраної, ошатної оселі з розкішним зимовим садом, на хвилину здалось, що далеко від Білозір'я, десь за озером, лісом, допікає людям економічна криза, жалять труднощі та нестатки, а тут немає тих пекучих проблем...

— Що ви, — відповів на це Олексій Васильович, —живемо ми, як переважно всі у великих селах. В агрофірмі «Біле озеро», де я працюю бригадиром тракторної бригади, також не завжди виплачують зарплату. Розраховуються, як кажуть, бартером. У дружини, вона соціальний працівник, самі розумієте, яка платня. Символічна і у Світлани. Але ми не опускаємо руки. Уся наша родина міцної закваски. Утім, про наш рід краще знають батьки. Живуть вони недалеко від нас, під лісом. І хата у них також нова і простора...

З оповіді Ніни Миколаївни: «Хто рано встає, тому Бог дає»

Рухливій, сіроокій жінці з рум'янцями на щоках, з золотими сережками у вухах («Сини подарували», — з гордістю каже), важко було дати її літа. Поруч зі своєю матір'ю, 80-річною Оленою Лазарівною, Ніна Миколаївна здавалася ще молодшою, енергійнішою. Обідньої пори вона, як завжди, невтомно клопоталася по великому господарству: порала корову, теля, поросят, годувала індиків, кролів, курей. А коли прийшли несподівані гості, надіта «святкового» халата, метнулася — і в світлиці, на столі, умить з'явилися наваристий холодець, духмяна смажена з індичатини, тушена капуста, сир з сметаною... Ще й вино з ожини, яку сама збирала в лісі...

— Така в мене натура, — розповідала, припрошуючи до столу, — не можу сидіти склавши руки. Взимку йду в лісництво збирати соснові шишки на насіння, заготовляю хвойні лапки. Влітку прямую до лісу по ожину. Восени — по гриби. А коли люди просять прийти до худоби допомогти коло поросяти чи корови — теж не відмовляю. Худоба мене слухає, як діти. Бо я з 15 років на фермі. Трудилася дояркою, завідуючою фермою, техніком штучного осіменіння. Жодного разу не брала декретних відпусток. Хлопці мої на фермі виростали. Слава Богу, вдалися беручкими, роботящими. Як прибіжать, було, зі школи на ферму, — один береться корову доїти, другий — корми роздавати, третій — підмітати... Всі шестеро відслужили в армії, а Віталію Афганістан припав. Не знаю, як дочекалася його з того вогню, думала, серце зотліє, очі всі виплачу... Повернулися сини живі-здорові. Оженилися. Взяли, крім Віталія, дівчат тутешніх, і всі живуть у Білозір'ї. Маємо з дідом одинадцятеро онуків. Наші невістки інколи тепер жартують: «Аби не хлопці Хилобокі, ми й досі у дівках сиділи б...». У добрий час сказати, гарні сім'ї у синів. Як посходяться до нас на Різдво чи Великдень —ціле весілля виходить. Не забувають, коли у нас з батьком день народження — обов'язково прийдуть, поздоровлять, подарунки принесуть. А мені також хочеться своїм онукам хоч маленьких гостинців на їх іменини купити, але пенсія моя — 37 гривень. Зверталася за роз'ясненням у район, а мені якась начальниця відповіла: «Ви без поважних причин недопрацювали мінімуму...» Оце, думаю собі, на, — все життя ночей недосипала, з чотирьох годин ранку, темрявою на ферму ходила, без відпусток і вихідних, і недоробила... Досадно мені стало. Але не сяду я і не буду журитися. Сльозами горю не поможеш. Господарюємо разом з дідом, трудимося. Ношу я на сільський базар сир, молоко, сметану, заробляю свіжу копійку. І невістки наші цим собі підробляють. Так і живемо — не багато, але й не бідно. Зате з чистою совістю. Молимо Бога, щоб все було благополучно. Щоб синам дітей своїх поодружувати, а нам правнуків діждатися... А тим молодим, про яких ви казали, що вони вагаються, чи мати їм нині дітей — скажіть: то великий гріх відмовлятися від материнства і батьківства. Правда, виростити, вивести в люди синів чи дочок — тяжка праця. Але недарма кажуть — хто рано встає, тому Бог дає. Оце і вся мудрість.

З оповіді Василя Олексійовича: «А я без поля не можу жити...»

У мене за плечима більш як сорок посівних і жнив. Всі різні між собою, схожі хіба що солоним потом. Починав на Хмельниччині у 18 років механізатором. Що й казати, які то були часи, повоєнні. І хрущовські теж не кращі. Коли на сім'ю по одній хлібині давали. Здається, зовсім недавно то було, коли старші сини на трактор просилися і я брав їх у поле. Разом косили, збирали сіно... А вже й життя промайнуло... Виросли хлопці, на свій хліб пішли. Олексій трактористом, комбайнером 20 років відпік. Нині мій «начальник» командує тракторною бригадою. Микола, електрозварник від Бога, кажуть у селі, золоті руки має. Володимир — також механізатор, Олег — лісник, Віталій — будівельник, а. Юрій служить у військовій частині. Всі наші хлопці добре хазяйнують. Це від матері. Вона у нас на всі руки майстер. Часто кличуть односельці Володимира і Юрія кабана обсмалити, м'ясо і сало до пуття довести. Бо, кажуть, коли Хилобокі попорають, то вся свіжина добре пахне і сама до рота проситься...

А я вже сім літ на пенсії. Та не можу сидіти вдома. Тільки сніг з землі — мене в поле тягне — орати, боронувати, сіяти... Он, бачите, стоїть на дворищі мій вірний кінь — МТЗ-80. Не розлучаємося ніколи. На минулих жнивах навіть молоді трактористи не могли по ходках обігнати нас. Я ніби і не поспішаю, все роблю до ладу, а виходить швидше, ніж у молодих. На зароблені гроші взяли з бабою в агрофірмі корову і господарюємо помаленьку. Є, як кажуть, і хліб, і до хліба. Тому я не можу байдуже слухати, як багато молодих людей жаліються. Он, мовляв, по телевізору показують як там, за бугром, люди добре живуть, а в нас одні нестатки та злидні ходять... На таке я відповідаю: а що заважає вам так жити?! Нічого. Потрібно лише не чекати, а засукувати рукава і братися до діла. Але не з холодком, а так, щоб у руках все горіло. І якщо навіть колгосп чи агрофірма не в змозі заплатити, то утримувати дома дві-три корови, поросят, іншу живність ніхто не забороняє. Не думайте, що я хочу поставити у приклад своїх синів. Кожен живе, як хоче. Але п'ятеро з них своїми мозолями поставили собі будинки, купили машини. Наймолодшому, Олегу, ми з матір'ю звели хату, але він сам собі хоче поставити будинок. Не лінується, значить, хай трудиться. А ми всі родиною допоможемо... Як і всім допомагали. Сили у хлопців вистачить. То тільки прізвище у нас таке — Хилобокі... Онук каже, що це... Як воно називається... антонім.

Замість епілогу

Велика і дружна родина живе понад Білим озером. Самого легендарного і таємничого озера, яке, за розповідями старожилів, зникло, провалившись під землю в одну ніч, немає. А назва живе. На місці водного дзеркала ростуть нині верби і калина, навесні зеленіють левади. І білозірці потай вірять: повернеться до них Озеро, несподівано з'явиться на світ Божий так, як і зникло. Хіба що до цієї казкової появи потрібно прикласти розуму і роботящих рук. Але то вже, очевидно, справа синів та доньок. Справжніх козацьких, хліборобських нащадків.

Лідія ТИТАРЕНКО.

Черкаська область.

З пошти

При живих батьках — у дитбудинок?

Пишу вам листа і сподіваюся, що хтось відгукнеться на нього.

Мені 23 роки, маю двох дітей — сина трьох років та півторарічну доньку. А батька в них немає — покинув нас рік тому. Заборгував чималі суми і зник.

Живемо дуже бідно — грошей на дітей не виплачують, допомоги чекати нема від кого. Низько вклоняюся сусідам — якби не вони, не було б нас на світі. Через скруту вирішила було здати дітей в дитбудинок і піти на роботу. Та де її знайти? Діти для мене —єдина радість і щастя, моя надія. Страшно стає від однієї думки про те, що їм доведеться при живій матері виховуватися в казенному домі. А таке можливе, бо, трапляється, в хаті крихти хліба не знайдеш, не кажучи вже про такі «делікатеси», як цукор, яйця, м'ясо. Дитячий одяг так зносився, що латку ніде пришити. Хлопець буквально замучив мене проханням купити бодай маленьку машинку...

Відгукніться, люди добрі, допоможіть сиротам.

Лариса БІЛА.

Цюрупинськ
Херсонської області.

«Дармового хліба не хочу»

У районній санепідемстанції, де працювала Валентина Павлівна, почалося планомірне скорочення, і вона опинилася на вулиці. Проплакала, пригадує, кілька вечорів, та схаменулася, взяла себе в руки. Зібрала на сімейну раду синів — 16-річного Сашу і 12-літнього Гену. Давайте, діти, сказала, гуртом приймати рішення, бо через тиждень підемо по світу з торбою. «Але дармового хліба не хочу і вам не бажаю», — додала. Саша тоді запропонував хліб пекти.

Почали з чотирьох буханок, які взяли сусіди. Хліб їм сподобався. Замовили ще. Нині є з десяток постійних споживачів, яким хлопці за телефонним дзвінком розносять свіжий хліб.

— Якби не хліб і торти, пекла б піццу, лизуни, продавала б газети, прала білизну, нянчила б маленьких дітей, шила, в'язала, вишивала... Найголовніше для мене — не втратити віру дітей, не дати їм скуштувати «принад» вулиці...

Якось Валентина Павлівна потрапила до лікарні. Яким же було її здивування, коли після повернення додому дізналася, що хлопці щодня після школи й у вихідні пекли хліб.

«За майбутнє своїх дітей я тепер спокійна,» — каже Валентина Павлівна.

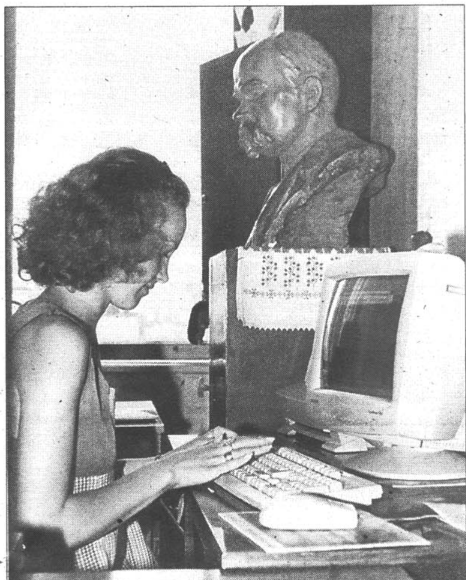
Галина ПОРФИР'ЄВА.

Миколаїв.

Цитуємо Конституцію України

Кожен має право на працю, що включає можливість заробляти собі на життя працею, яку він вільно обирає, або на яку вільно погоджується.

Зі статті 43.

Ми не казкові персонажі...

(Початок на 1-й стор.).

Напевно, не тільки печерські «небожителі» «народжені для того, щоб казку зробити дійсністю». А ми хіба в цьому житті статисти? Хіба немає бажання залишити своїм нащадкам у спадок щире зізнання: я зробив усе, щоб вам затишно жилося в державі, де панують не сила і гроші — Закон?

Від цих юних студентів також залежить наша красива реальність. Майбутні вчителі правознавства не просто викладатимуть затверджений міністерством курс — вони будуть місіонерами Права. Юне покоління з шкільної лави вчитиметься шанувати Закон.

А поки що на соціально-гуманітарному факультеті Національного педагогічного університету імені М. Драгоманова спекотно, як у парламенті в червні 96-го. Сесія — вона скрізь сесія!

Тернистий екзаменаційний шлях першокурсники відділення правознавства розпочали з... квітів. Букетом вони привітали декана — доктора історичних наук, професора Богдана Андрусишина з найгарячішою порою. Чим привітають їх викладачі, покажуть заліковки.

Методист деканату Наталія Мороз аналізує поточні результати сесії; екзаменаційний штаб — заступник декана Рената Вайнола і викладач психології Ніна Співак. Решта знімків не потребує пояснень — роздуми, хвилювання, передчуття перших оцінок.

П'ятірок вам і натхнення! Задля ваших майбутніх успіхів автори вибачають вам традиційну студентську відповідь...

Людмила КОХАНЕЦЬ.
Фото Олександра КЛИМЕНКА та Сергія КОВАЛЬЧУКА.

Юне покоління шануватиме Закон

XX століття: українські акценти

1920–1930 рр.

Синій жетончик для пана професора

Недавно один наш співвітчизник, шановний професор (настільки, справді, шановний, що незручно згадувати його ім'я в критичному контексті) видав брошуру під назвою «Хто і що загрожує українській мові?» З брошури випливає, що жодних проблем тут нема. Просто нашi письменники та поети повинні писати «красиві книжки» — і все буде добре.

Хто ті книжки видаватиме — професор не пояснює. Тому давайте поставимо те саме запитання заново: хто і що загрожує? Відповідь шановний професор може знайти всього за тридцять копійок, купивши синій жетончик і спустившись у столичне метро. Там щодня, з шостої години ранку до півночі, дають вичерпну відповідь на це запитання. Відповідь (уголос!) звучить так: «Поїзди в метрополітені слідують за графіком, розрахованому по секундам!» Після такої фрази держава повинна негайно міняти свою назву — бо це не українська мова. Бо в нормальній країні поїзди не «слідують» і не «прямують», а просто ходять, а слова узгоджуються між собою. І тільки після цього хтось зуміє прочитати й оцінити «красиву книжку».

Справа тут не в славній столичній підземці, а набагато глибше. Пан професор може й не спускатися під землю, а просто увімкнути радіо чи телевізор: подібним чином висловлюються політики, журналісти, міністри. Чого варте одне лиш ідіотське «я рахую» — замість «я вважаю»!

Ця біда з'явилася не разом з українським суверенітетом, як дехто вважає, а набагато раніше. І сьогодні ми згадаємо про один з поворотних для нашої мови та історії моментів. Про легендарну «українізацію» 20-х років — чим вона була, кому що дала і якими (справді красивими!) книжками устилала шлях до пекла їхнім авторам. Та й читачам тих книжок — теж...

Лексикон як байстрюк історії

Окремий погляд

Дослухаючись до повсякденної мови співвітчизників, ви обов'язково знайдете там екзотичні слова «лох» або «гопник». Вони побивають усі рекорди частоти вжитку, а славетні «лафа» та «лажа» вже є мало не літературними. Що ж це за слова? Звідки вони примандрували?

Не прагнучи нікого здивувати, скажу, що це слова фінські. Фінські у широкому значенні — бо є тут фіно-волзькі та фіно-балтські «байстрюки». Словам цим у рідній мордовській чи комійській мовах сотні років, і мають вони там не підпарканне звучання, а цілком життєве. «Лох» для мокшан Пензенської області — це «мужик». Працьовита людина, часом грубувата, але цілком добра. Одне слово, «мужик (лох) він і є мужик (лох)». А як з «гопниками»? Це — з Архангельщини, де жили комі та сету вала (заволоцька чудь). У їхньому словнику є таке собі слівце «гьоп» — по-нашому «бруд». Отже, «гопники» — «покидьки». Слово стало популярним у північній столиці Росії, а звідти його завезли в Україну наші тінейджери разом з піснями ленінградського корейця Цоя, ленінградського болгарина Кінчева та ленінградського українця Шевчука.

Однак фіно-балтські слова в нашому словнику — все-таки виняток. Поширеніші запозичення з ерзянської та мокшанської мов (єдиної мордовської немає). Про збагачення української мови цими словами подбали не романтичні тінейджери, а їхні предки, котрим свого часу довелося посидіти в радянських таборах. А таборів чомусь було багато саме у Мордовській АРСР. Там і запозичено ті слова. Згодом зеки поверталися додому і збагачували лексикон комунальних квартир Донецька, Львова, Києва. І пішли ті слова на вулицю, де їм тепер повна «лафа» (з мокшанської — «розслабуха»), де культура мови — повна «лажа» («нудьга» з мокшанської), і в тій культурі ніхто не хоче «шарити» (з мокшанської — «тямити»). На цьому, практично, наше знання великої й могутньої мордовської мови вичерпується. Але поповнити лексикон тим самим старим добрим способом — цього може захотіти хіба що справжній лох!

Ростислав МАРТИНЮК.

Київ.

Тактичний під

Москва зажадала: «Українізуйтеся!»

І все-таки, відколи починає свій відлік процес українізації? Якщо брати за основу офіційні документи — декрет Раднаркому України, а невдовзі спільну постанову ВУЦВК і Раднаркому України, — то з літа 1923 року. Однак як низка практичних заходів, запроваджуваних послідовно й наполегливо, ця політика простежується щойно з 1925 року, про що слушно наголошує відомий культуролог Юрій Шерех (Шевельов) у капітальній праці «Українська мова в першій половині двадцятого століття (1900—1941)». До речі, секретар ЦК КП (б) У з ідеології М. Попов свого часу сказав, що «широка робота партії в галузі українізації розгорнулася... десь за літа 1925 року».

По суті, саме в той час на Україні визріли передумови для такої політики. По-перше, з'явилася нова, нехай і нечисленна, українська міська інтелігенція нового типу. По-друге, витворився незначний український елемент у самій партії. Окрім того, XV з'їзд ВКП (б) проголосив курс на індустріалізацію країни. А це означало, що почнеться значний наплив селян у промислові центри. Саме вони і мали принести українську мову, український дух у робітниче середовище. На жаль, згодом сталося навпаки. Чи точніше — від села, від рідної мови і батьківських традицій ці напівробітники-напівселяни відійшли, а до іншого берега так і не зуміли «догребти». Так почасти і зосталися денаціоналізованими малоросами.

Саме тоді, навесні 1925 р., Москва присилає в Україну свого нового партійного ставленика Л. Кагановича, якого обирають першим секретарем ЦК КП (б) У. Він знав українську мову (сам родом із села Кабани, що на Київщині), і доповідь на X з'їзді КП (б) У виголосив українською мовою. Правда, коли взяв заключне слово, то перейшов на російську. Цікавим є епізод, пов'язаний з тижнем української літератури у Москві 1929 року, про який згадує В. Сосюра у книзі спогадів «Третя рота». «Нас, — пише автор, — приймав товариш Сталін у приміщенні ЦК ВКП (б). Але перед тим, як зайшов він, з нами розмовляв дуже каліченою українською мовою Каганович, і це мене дуже дратувало».

Парадоксально, але факт: на перших порах на проведенні українізації більше наполягали у ВКП (б), ніж у КП (б) України. Адже ще в резолюції X з'їзду РКП (б), який відбувся в 1921 році, сформульовано напрями допомоги «невеликорусским народам» (цитуємо мовою оригіналу):

«а) развить и укрепить у себя советскую государственность в формах, соответствующих национально-бытовым услов[иям] этих народов;

б) развить и укрепить у себя действующие на родном языке суд, администрацию, органы хозяйства, органы власти, составленные из людей местных, знающих быт и психологию местного населения;

в) развить у себя прессу, школу, театр, клубное дело и вообще культурно-просветительные учреждения на р[одно]м языке;

г) поставить и развить широкую сеть курсов и школ, как общеобразовательного, так и профессионально-технического характера на родном языке...»

Отож, за словами того самого Ю. Шереха, українізація не була рухом українців проти Москви, а великою мірою подальшим закрутом кремлівської політики. Що, очевидно, і наштовхнуло Симона Петлюру, який перебував тоді в еміграції, на таку [...]: «Взагалі справа українізації справляє враження певного тактичного ходу з боку більшовиків, коли він не дасть бажаних наслідків, то про нього швидко забудуть».

Кожний державний службовець м[ає] володіти українською мовою

Якщо порівняти партійні резолюції й урядові декрети 1925 — 1927 років з партійними документами попереднього часу, то відразу впадають у вічі формулювання, акценти, яких раніше не було. Так, 1919 року «всі місцеві мови проголошуються рівноправними». У 1920 році йдеться про те, що «українська мова повинна вживатися нарівні

Аборигенизація з анекдотам

Хто як Богу молиться

Оскільки українізація провадилася як державно-бюрократична політика, це не могло обійтися без певних курйозів. Сергій Єфремов у щоденнику від 1926 року писав: нині розвився особливий тип чиновників від українізації, які ще 3—4 роки тому навіть не підозрювали, що вони українці! А відомо, що буває, коли загадати дурневі Богу молитися. І Єфремов наводить такий приклад: в одну державну установу, де службовці завжди розмовляли природною українською мовою, приходять чиновники — перевіряти, як іде українізація. І ставлять такі несусвітні запитання, що нормальна людина (навіть якщо вона українець) відповісти не може. Але відповідати треба — бо тебе можуть з роботи вигнати!

Язик до Києва доведе

Звісно, одразу ж з'явилося чимало анекдотів, і не обов'язково антиукраїнських. Скажімо, після того, як Шумського усунули від українізації й заслали служити кудись у російську провінцію, з'явився такий анекдот: «У чім різниця між руським язиком і українською мовою? А в тім, що руський язик до Києва доводить, а українська мова з Києва виводить!»

Микола КУЛІШ.

Простіші жарти виглядали так: приходить щойно українізована громадянка до крамниці й просить фунт конченої телячої мови (тобто язика)! Тоді ж з'явився анекдот, відомий у різних варіантах і до наших днів. Нібито Риков каже Петровському: «Ты хочешь, чтобы я дал тебе полтора миллиона на украинизацию? Но ведь и языка-то такого нет! — Есть! — Ладно. Тогда скажи, как по-украински будет «голова»? — Голова. — А «нога»? — Нога. — А «ж... па»? — Дупа! — Ну, вот, и ты хочешь, чтобы я на одну эту дупу выделил полтора миллиона?!»

Єфремов зауважує, що цього анекдота вигадано в партійних колах, і партійці дуже з нього тішилися.

Симон і Максим

Утім, українізація від самого початку не була явищем цілісним, особливо якщо поглянути на справи та події тих днів ширше. Того ж таки 1926 року було вбито Симона Петлюру, котрий для багатьох лишався істинним символом справжньої українізації. Тоді ж Олекса Слісаренко захотів перекласти роман Максима Горького «Мать» і отримав у відповідь ... сердиту й категорично-шовіністичну заборону автора. Горький писав: «Я раньше протестовал против преследований украинского языка. Но теперь, когда осуществляется принудительная украинизация и угнетается русская культура — я жалею об этом!»

«Ненадовго ж тебе вистачило! — ком[ентує] той того листа Єфремов. — Легко б[уло] висловлювати нам співчуття, коли в[оно] тебе ні до чого не зобов'язувало...»

«Мина Мазайло» як пророцтво

Весною 1929 року (рік сталінського

«Як і до революції, чимало ук[раїнців, не знаючи своєї історії, культури] ти, своєї мови, вважають її «мужи[цькою»...] не розуміють навіть найелемента[рніших речей про любов до своєї Батькiв]щини, свого народу: знати і цінувати [свою мову, читати й купу]вати українські книжки, підтрим[увати...] Більше того, скільки українців на д[...] ціонального самопізнання, щоб «не [...] боязко обминає, як якусь крамолу, [...] може бути байдужим громадяни[ном...] (підкр. наше. —Ред.). Скільки довод[иться...] го тільки тому, що воно українськ[е...]»

Осінь 1965 року.

Українізація у 20-х – на початку

мет і стратегічний присудок

Кадр з кінофільму О. Довженка «Земля» (1930 р.), що належить до класики світового кіно.

великоруською». Тепер же, ко-
и українізація набирає розгону,
ід урядовців вимагають цілко-
итого переходу на українську
ову — і то не пізніше 1 січня
926 р .
Ко й службовець мав
класти іспит з української мови
культури. Для тих, хто не знав
країнської мови або знав її не-
остатньо, організували специ-
льні курси. Спочатку їх прово-
или після роботи безплатно,
е з 1927 року особи, які від-
авали в українізації, мусили
латити за таке навчання.
Певна річ, що українізація
озширила сферу вживання ук-
аїнської мови, зміцнила її по-
иції бути, найбільший ус-
іх ук нізація мала в початко-
их школах. Якщо 1922 року та-
их шкіл було 6105, 1925 року
– 10774, то 1930 року — 14430.
оді в Україні працювали 1732
країнські і 267 російських се-
ирічних шкіл. Наприкінці
927 року 77 відсотків школярів
авчалися українською мовою
оді українці становили 80,1
дсотк населення Радянської
краї У всіх школах (у тому
ислі — й неукраїнських) і ву-
х українську мову викладали
к обов'язковий предмет.
равда, інститути, скажімо, в
929 році були українізовані
риблизно на 30 відсотків — в
сновному це педагогічні й
ільськогосподарські вузи.
Українізація преси в 1932 ро-
і сягнула понад 85 відсотків,
нижкової продукції — приб-
изно 65 відсотків назв і 77 —
агального тиражу. Досить ска-
ати, що 1930 року лише три ве-
икі газети виходили росій-
ською мовою: в Одесі, Сталіно
тепер — Донецьк) і Маріуполі.

1931 року в Україні працювало 66 українських, 12 єврейських і 9 російських стаціонарних театрів. Російські театри, як пише Юр. Шерех, фактично були витіснені з України. Театральні приміщення в центральних районах міст перейшли тепер до українських труп, які ще донедавна нерідко грали на «пристосованих сценах».

Провідна роль у процесах українізації була відведена Народному комісаріату освіти, який очолював О. Шумський, що невдовзі потрапив у немилість Кагановича і Сталіна, а з 1927 року — М. Скрипник. Як зауважує, відомий сучасний український історик Юрій Шаповал, нарком освіти УСРР М. Скрипник постійно викликав роздратування Москви своєю увагою до проблем українців, які проживали за межами України. Саме завдяки його старанням на території Російської Федерації вдалося створити близько 500 українських шкіл та два вузи, хоча в тому було чимало формалізму. Скрипник навіть порушив питання про приєднання до України адміністративно територій, населених українцями. Називав це питання «пекучим, яке слід розв'язати».

«Скрипник, — продовжує Ю. Шаповал, — викликав роздратування і у своїх колег по керівництву, бо, як правило, мав особисту думку, не приховував своїх «окремих» міркувань з того чи іншого питання, активно підтримував або захищав тих діячів, які працювали на користь національного відродження України».

Ось що з того приводу говорив на листопадовому (1933 р.) об'єднаному пленумі ЦК і ЦКК КП(б) У Панас Любченко уже після трагічної смерті наркома освіти (М. Скрипник застрелився в своєму робочому кабінеті 7 липня 1933 р.): «Можна було б назвати десятки і десятки фактів наполегливості в обороні націоналістів (з боку Скрипника. — **Прим. ред.**). Візьміть Курбаса. Скрипник на Політбюро поставив спеціально питання про те, щоб прийняти Курбаса до партії. Коли Політбюро відмовило йому й доручило Скрипникові передати Курбасові, що ми його прийняти до партії не можемо, Скрипник відмовився виконати доручення, і довелося доручити іншому.

Напосідливо тягнув він до партії професора Лозинського, члена центру УВО... З великою заповзятістю вимагав він від Політбюро дати дозвіл на ввіз 1500 вчителів із Західної України, тому, бачите, що у НКО кадрів не вистачає».

«Вы говорите серьезно или на украинском?»

Такими, повторюємо, були плюси українізації. Але водночас впровадження її звичними для компартії методами, з виразними елементами примусовості і штучності, викликало почуття ворожості до української мови. З'явилося багато анекдотів, в яких українська мова висміювалась, де з неї відверто глумилися. Побутували антиукраїнські жарти, типу такого: «Вы говорите серьезно или на украинском?» Адже маємо пам'ятати, що процес українізації мав не тільки прихильників серед певних прошарків населення, а й противників. Та й у самій партії він схвально сприймався все-таки меншістю, яка його і проводила. А більшість партійців у ліпшому разі сприймала українізацію байдуже, займала вичікувальну позицію.

Отож сталося те, що, зрештою, і мало статися в такій ситуації: українізація фактично не призвела до подолання в масовій свідомості стереотипу «нижчості», «неоправжності», «несерйозності» української мови і культури порівняно з російською, стереотипу української мови як мови села. Це, на думку сучасних дослідників тих процесів, стало наслідком як конкретних чинників — половинчастості й непослідовності політики українізації, так і тієї загальновідомої істини, що без справжньої державності нація, тим паче — літературна мова народу, не може повнокровно функціонувати.

«Імовірно, підтримка українізації могла б прийти від української інтелігенції, не пов'язаної з партією, передусім від учених, учителів, письменників, — пише Ю. Шерех. — Повернення на Україну в 1924 — 1926 роках М. Грушевського, М. Вороного, В. Самійленка та інших вказувало на добру волю груп співпрацювати в здійсненні нової політики. Але радянська влада сприймала хворобливо-підозріло всяку неконтрольовану нею ініціативу на полі українізації. Вивчаючи події в хронологічному порядку, не можна позбутися враження, що за кожен здобуток українізації довелося платити втратою української сили або потенціальної української сили».

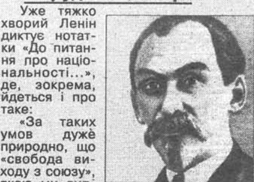
І все-таки перші удари прийняли на себе щирі прибічники українізації з-поміж комуністів. Звинувачено в «націоналістичному ухилі» М. Равича-Черкаського — першого офіційного історика КП(б) У, до речі, єврея за походженням; переслідування М. Хвильового з ініціативи самого Сталіна; розгром редакції журналу «Червоний шлях», члени якої майже всі були комуністами; вигнання з посади наркома освіти України О. Шумського і вислання його у Росію; ліквідація історика М. Яворського та його школи...

Маховик політичних репресій, який лише час від часу нагадував про себе у 20-х роках, набрав швидких обертів у 30-х почав фізично винищувати українську націю, особливо — інтелігенцію.

А жорстока коса штучного голодомору знищила майже дев'ять мільйонів наших співвітчизників — цвіт українського села.

То був крах великих сподівань та ілюзій. І як справедливо напише І. Дзюба у праці «Інтернаціоналізм чи русифікація?», цей крутий злам став воістину однією з найбільших трагедій українського народу за всю його історію.

✔ Грудень 1922 р.

Микола Скрипник.

Уже тяжко хворий Ленін диктує нотатки «До питання про національності...», де, зокрема, йдеться і про таке:

«За таких умов дуже природно, що «свобода виходу з союзу», якою ми виправдовуємо себе, виявиться пустим папірцем, нездатним захистити російських інородців від навали тієї істинно руської людини, великороса-шовініста, по суті, негідника і насильника, яким є типовий російський бюрократ. Немає сумніву, що мізерний процент радянських і радянізованих робітників потоне в тому морі шовіністичної великоруської шушвалі, як муха в молоці».

✔ 1924 р.

Вийшов у світ перший том академічного «Російсько-українського словника». Протягом українізації його редакторами були такі видатні вчені, як А. Кримський і С. Єфремов. Словник (на жаль, його видання у 30-ті роки припинено на літері «П») став надійною і достатньо повною збіркою українських слів та ідіом.

✔ 30 квітня1925 р.

Декрет ВУЦВК і Раднаркому України «Про заходи термінового проведення повної українізації радянського апарату».

✔ Жовтень 1925 р.

Нарком освіти УСРР Олександр Шумський під час зустрічі зі Сталіним у Москві веде мову про хибний стиль роботи Л. Кагановича — тодішнього першого секретаря ЦК КП(б) У — і пропонує замінити його українським комуністом. За словами члена ЦК Компартії Західної України (КПЗУ) Михайла Теслюка, який був присутній на цій зустрічі, український нарком сказав Сталіну, що «українські комуністи вже виросли і можуть самі обирати керівників партії й уряду».

Олександр Довженко.

✔ 26 квітня 1926 р.

Сталін адресує лист «Тов. Кагановичу та іншим членам ПБ ЦК КП(б) У». Генсек висловлює невдоволення тим, що начебто рух за українську культуру і громадськість набирає антиросійського характеру, що «така небезпека стає дедалі реальнішою на Україні».

✔ Червень 1926 р.

Пленум ЦК КП(б) У ухвалив «Тези про підсумки українізації», які протягом п'яти років були політичними директивами в Україні.

✔ 16 червня 1926 р.

Центральний орган ЦК КП(б) У газета «Комуніст» почала виходити українською мовою. Наклад цієї газети 1930 року сягнув 122 тисяч примірників. А газета для селян «Радянське село» виходила 600-тисячним тиражем.

✔ 25 травня 1927 р.

Почала працювати в Харкові українська конференція щодо впорядкування українського правопису. За пропозицією Скрипника конференція ухвалила рішення про те, щоб звуки «дз» і «дж» передавати письмово латинськими літерами «S» і «Z».

✔ 3 червня 1927 р.

Політбюро ЦК КП(б) У заслухало повідомлення Скрипника про роботу конференції і вирішило:

«1. Лінію керівництва т. Скрипником конференцією по українському правопису схвалити.

2. Визнати політично недоцільним введення в український правопис нових термінів «дж», «дз», а також недоцільним уникнення апострофа».

✔ 4 вересня 1928 р.

Новий правопис, названий «скрипниківським», затверджений постановою Раднаркому України. На цей правопис орієнтувалися до 1933 року. Тобто до тих пір, коли застрелився М. Скрипник і засудили «націоналістичний ухил».

и і без

Микола Куліш, один з пророків Розстріляного відродження. Напророчив собі загибель на Соловках

ликого перелому!) у харківському театрі «Березіль» Лесь Курбас випустив прем'єру комедії Миколи Куліша «Мина Мазайло». Комедія якраз і була про українізацію. Це звідти — ота Тьотя Мотя, котра казала «Лучше бить сто раз ізнасілованной, чем один раз українізірованной!» Комедія дуже смішна й водночас — тривожна. Там персонажі-українофіли й персонажі-україножери — однаково убогі. Приміром, завзятий (аж занадто) українофіл Мокій, як сказано в авторській ремарці — юнак «з мрійними, але злими очима». Чому так? Бо для автора мова (ширше — культура) — це святе поняття, це щось таке, чого не можна доручати дурням (так само він, до речі, дивився й на соціалізм).

Є в п'єсі такий персонаж — дядько Тарас, «експерт з українського питання». Ось що він каже: «Їхня українізація — це спосіб виявити всіх нас, українців, а тоді знищити разом, щоб і духу не було... Попереджаю!»

Дядько попереджав немарно: вже через рік у справі СВУ засудили 30 найдіяльніших українофілів (на чолі з Єфремовим), а ще 30 тисяч репресували без суду. А далі пішло-поїхало! Українізація непомітно перетворилася на боротьбу з українським буржуазним націоналізмом. Але офіційно її ніхто не відміняв, і навіть 1937 року траплялися курйози: когось могли посадити за ... недостатню українізованість!

Смішно? Але й досі українці підсвідомо побоюються власної мови. Не за те, що вона погана чи хороша, а тому, що генетична пам'ять підказує: ця мова смертельно небезпечна для її носіїв.

*інців соромляться своєї національнос-
кою», «некультурною», третьосортною,
ших своїх обов'язків щодо своєї Батьків-
українську історію, культуру, мову, чи-
ати український театр і т. п., і т. п.
з «лояльності» зреклися рідної мови і на-
ділятися», «не відрізнятися». Скільки їх
іонально-культурні питання, до яких не
що* **поважає себе, цінує свою гідність**
*ься бачити зневаги до всього українсько-
боку самих же українців».*

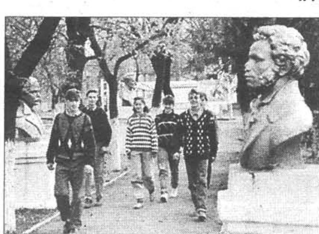
Іван ДЗЮБА.

Бувальщина

Нинішньої ж весни автор цих рядків побував на Західній Україні, в Чорному лісі, і був свідком цікавої історії. Двоє колишніх бандерівців з великим гулагівським стажем сиділи на пасіці й натхненно декламували (російською мовою!) вступ до «Руслана і Людмилы». На авторове здивування (мовляв, як ви можете?!) ветерани-бандерівці гордо відповіли: «Пушкін — хороший поет! Але при Совітах його не дуже шанували!»

Бачив би це хтось із наших, надто запопадливих, ревнителів єдиного культурного простору...

І. Г.

Ведучі рубрики:
Віталій АБЛІЦОВ,
Віталій ЖЕЖЕРА,
Володимир
КРАСНОДЕМСЬКИЙ.

По місцях бойової слави

Генеральний секретар НАТО Хав'єр Солана закликав сербів залишатися в Косово, а албанців — «не сповнювати серця помстою».

Виступаючи на прес-конференції в Приштині після одноденного візиту до Косово, він стверджував, що міжнародні сили КФОР зробили багато чого за два минулих тижні. Їхню кількість буде доведено до 51 тисячі військовослужбовців, переважно з країн НАТО. До завдань контингенту, за його словами, входять забезпечення безпеки і правопорядку, повернення біженців, соціально-економічне оновлення Косово, а також повне розслідування військових злочинів.

Кажучи про активність так званої «Визвольної армії Косово», Солана зазначив, що лідер ОАК Хашим Тачи особисто обіцяв йому «цілковиту демілітаризацію всіх загонів». «Єдиною військовою силою в Косово буде КФОР», — наголосив Генеральний секретар альянсу.

Журналіст має політичний попит лише тоді, коли він пише на догоду урядові

Німець. Але мешкає в Люксембурзі. Був чорноробом, помічником у фермера, пожежником, водієм-далекобійником. Але з 1954 року в професійній журналістиці. Вільний журналістиці. Дивується тотальній заангажованості українських ЗМІ. Проте впевнений, що в нашій країні є свобода слова. Знайомтеся — Хорст Гетс-Шміт.

На що «клює» читач

Угадайте, скільки газет у чудовому герцогстві у центрі Європи? Аж п'ять! Із загальним тиражем 120 тисяч. Гість нашої редакції працює у найбільшій з люксембурзьких газет, яка виходить щодня німецькою та французькою мовами. Наклад — 80 тисяч примірників. Та найкумедніше, що у перекладі з німецької газета називається «Люксембурзьке слово», а з французької — «Голос Люксембургу». Оце колега так колега!

А які теми хвилюють середньостатистичного люксембуржця, поцікавилася я у пана Хорста. Виявилося, найбільше — місцеві події. А ось Хорст Гетс-Шміт спеціалізується саме на репортажах із-за кордону. Але, як з'ясувалося, у Люксембурзі все ж таки полюбляють почитати про зарубіжну «екзотику». Наприклад, пан Хорст пригощав своїх читачів матеріалами з місця події, коли страчували Ніколає Чаушеску в Румунії. Із Гватемали він писав про життя індійців. І переважно Хорст Гетс-Шміт їздить у ті країни, що одержують гуманітарну допомогу. Так, він подорожував із конвоєм гуманітарної допомоги Росією аж до Уралу. Ну а дружина журналіста не полишає мріяти, щоб він безвилазно сидів у Люксембурзі. Тим паче, що журналістові — 71 рік.

Та плани пана Хорста дуже відрізняються від планів його дружини. Найближчим часом він збирається у велику подорож Сахарою.

Українські рапсодії

А про що збирається написати Хорст Гетс-Шміт після подорожі Україною? Тем у нього хоч відбавляй. До того ж в Україну він приїздить удруге. Сподобалося. Люди, в нас, виявляється, душевні. Готові нескінченно довго розповідати заїжджому журналістові про те, що погано і як при цьому все ж таки чудово.

Можливо, саме після такої песимістично-оптимістичної щирості 1996-го пан Хорст приїхав до нас цього разу не лише вгамувати свої професійні інтереси, а й як президент створеної ним благодійної організації «Допомога українським дітям»:

— Цього року ми хочемо оздоровити дітей у санаторії «Кам'яний брід» Житомирської області. Наступний проект — відкриття притулку для дітей у місті Новограді-Волинському. Ще 1996 року я почав організувати першу гуманітарну допомогу. Спочатку пріоритет надавали продуктам харчування. Але останнім часом зрозуміли, що потрібні й одяг, взуття, медикаменти. Наприклад, у санаторії «Камінний брід» оздоровлюються діти із радіаційно забруднених районів. Зазвичай із бідних родин.

1996 року Гетс-Шміт написав цілу серію репортажів під спільною назвою «Українська рапсодія». Нинішня поїздка — то продовження теми — «Українська рапсодія-2»: про життя українців у місті та селі, про подорож Дніпром і слідами люксембурзьких рекрутів, які загинули на терені України під час другої світової війни. Виявляється, 400 хлопців 1920—1924 року народження було призвано вермахтом і відправлено до Новограда-Волинського. Німці використовували їх в операціях проти партизан, кидали як гарматне м'ясо на ділянки, де проривалася радянська армія.

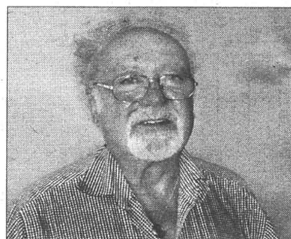
Хто платить, той і замовляє музику

Про існування в демократичній Україні такого поняття, як «свобода слова», панові Хорсту розповідали ще під час візиту до України 1996 року. Він усерйоз вважає, що сьогодні українські журналісти вільно можуть викладати свої думки. На мої аргументи, що ставлять під певний сумнів таку переконаність, Гетс-Шміт відповів:

— Економічні негаразди, звісно, породжують залежність, але загалом у вашій країні є свобода преси. Я не думаю, що нині журналіст може мати політичний попит, коли він не підходить урядові. Як я зрозумів, за винятком двох видань, решта незалежні?..

... У цьому місці нашої розмови я раптом усвідомила, що незалежність і незаангажованість для колеги з Люксембургу одне й те саме. Однак, на жаль, для України це різні поняття.

— Але ж прямо вони нікому не підпорядковані. Я погоджуюся, що газети не мають диктувати народові, кого він повинен обирати. А щодо грошей, то врешті-решт — це проблема ЗМІ усього світу. Ті, хто дає газеті більше грошей, мають право більше публікуватися. Іноді головний редактор може мені сказати: «Напиши про цю людину приязну статтю». Але не може мене примусити.

Коротко кажучи, розмова нагадувала ж бесіду ситого з голодним. До того ж пан Хорст був не в курсі претензій Ради Європи до України стосовно відсутності свободи слова в державі.

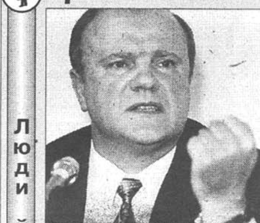
До речі, закон про пресу в Люксембурзі було ухвалено ще в минулому столітті. У ньому навіть немає визначення, що таке журналіст. Однак закон усіх влаштовує і ніхто не збирається його змінювати. Натомість щороку треба одержувати посвідчення журналіста і видають його не всім. А ще до посвідчення видається спеціальна табличка з печаткою, що приклеюється на лобове скло. І жоден поліцейський не прискіпуватиметься. Стоянка у невстановленому місці, перевищення швидкості — дрібниця для журналіста Люксембургу.

«Хіба у вас не так?» — щиро здивувався наш гість.

Яна СТАДІЛЬНА.

Люди й події

Хто там крокує правою?

На вибори ходять по-різному. Хтось штовхає перед собою вантажівочку з компроматом. Хтось б'є себе в груди кулаком і демонстративно вивертає порожні кишені єдиного пристойного костюма. Хтось жестом сіяча розкидає грошові знаки. Головне в цій справі не повторюватися, бути оригінальним. Як? Елементарно! Адже нове — добре забуте старе. Так, лідер російських комуністів заявив, що йде на вибори «єдиною колоною». Він впевнений, що на марші до його колони увіллються ілюхінці, макашовці, та тулеєвці. На «розмірковування» Зюганов їм дав цілий «місячишко».

Не до вільної торгівлі

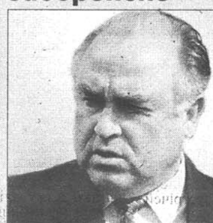
З Мінська раз у раз долітає відгомін ідеї фікс нового виконсека СНД про єдину зону вільної торгівлі. На жаль, Співдружність страждає ще від хвороби, якою заразилася ще від СРСР, де часто-густо теорія була далека від практики. За прикладами далеко ходити не треба. Цього тижня спочила угода між Україною та Білоруссю про вільну торгівлю. Призвідником передчасного похорону ще в лютому став Олександр Лукашенко. А що робити, коли, саме за його словами, «не встиг взятися за яйця, як зникло масло»? Тут вже, погодьтеся, не до вільної торгівлі!

Небезпечна безпека

Ситуація в німецькому секторі Косово залишається «стабільно нестабільною», заявив генеральний інспектор бундесверу Ханс-Петер фон Кірбах. Така заява вселяє у німецьких солдатів невпевнену впевненість у те, що справа пахне наземною війною. А чого чекати від країни, в якій мир встановлювали немирним шляхом? А постраждають, як завжди, не ті, хто приймав стратегічні рішення, а рядові — без вини винні. Тим паче що демілітаризація мілітаризованих до зубів солдатів Косовської визвольної армії просувається семимильними черепашачими темпами.

Стороннім вхід заборонено

Клінтон радіє. Схоже, впевнений, що саме бомбардування НАТО справили незабутнє враження на Мілошевича. А насправді переможці сидять у Москві! Усьому світові було цілком байдуже і «тільки Росія працювала над тим, щоб погасити косовську кризу, — заявляє «голуб миру» Віктор Черномирдін, —а потім до процесу було підключено президента Фінляндії Мартті Ахтісаарі». От халепа: єдиним і неповторним миротворцем сектор у Косово давати не хочуть! Росія, поміж іншим, і сама взяти може, як аеропорт у Приштині. А коли хто попросить поділитися, то щедро виділить клаптик тільки Ахтісаарі.

Усе геніальне просте

Радикальний засіб боротьби зі СНІДом придумали на заході Кенії. Там заборонили концерти поп-музики, а заразом і закрили всі дискотеки, нічні клуби та відеосалони. Ось звідки насправді все зло! Уберігатися треба саме від заїжджих естрадних зірок, бо, не розігрівшися на концерті та танцмайданчику, молодь, на думку ідейних натхненників боротьби зі СНІДом, не захоче пускатися на всі заставки. І від нудьги засяде за підручники. А як відомо, СНІД і підручники в одному просторі не існують.

Закон про пресу в Люксембурзі існує з XIX ст.

Про своє походження вони пам'ятатимуть завжди

Спадщина

Усім добре відомо, що Шевченко ніколи не був одружений. Проте кровні Шевченкові нащадки є. Йдеться не про позашлюбних дітей поета, а про його прапра... внуків по лінії братів та сестер. І нехай тепер вони мають інші прізвища, про своє походження пам'ятатимуть завжди.

Під час Міжнародного Шевченківського літературно-мистецького свята «В сім'ї вольній, новій» мені пощастило познайомитися з однією праонукою поета Валентиною Іваненко. Співачка, заслужена артистка України, її голос пізнають у багатьох країнах світу. Вона прекрасно володіє німецькою, сама пише сценарії своїх концертів і є надзвичайно комунікабельною людиною й просто красивою жінкою. Ось про що ми з нею говорили.

— Валентино, розкажіть, будь ласка, про ваш родовід.

— Коли 1843 року в Тарасового брата Йосипа народився син-первісток Трохим, щасливий батько попросив брата і сестру Катерину стати синові хрещеними батьками. Згодом Трохимові Бог послав сина Терентія, а в Терентія свого часу народилася дочка Валентина. Це була моя бабуся, яка останньою в нашій родовій гілці носила прізвище Шевченко. Вона 30 років працювала директором літературно-меморіального музею в селі Шевченкове. У моєї мами Тамари нас двоє — старша сестра Наталка і я. А в Наталки двоє синів — Михайлик і Василько, у мене — донька Тамара, яку я назвала на честь матері.

— Причетність до славного роду, певно, зобов'язує до особливого стилю життя...

— Звичайно, моя бабуся і мама, а тепер і я — всі ми причетні до справи вшанування пам'яті Шевченка. Я підготувала спеціальну літературно-музичну композицію, в якій звучать вірші Шевченка, виконую пісні на його слова. Співаю соло і в дуеті зі своєю донею, а племінники Михайлик і Василько, учні Київської середньої спеціальної музичної школи імені Лисенка, грають на віолончелях. До речі, старший з них, Михайлик, став лауреатом програми «Нові імена України» та дипломантом Всеукраїнського конкурсу «Юний віртуоз». З цією програмою ми їздимо Україною, багато виступаємо у школах, бібліотеках, дитячих будинках, притулках, тобто працюємо для широкого кола глядачів.

— Як взагалі складався ваш творчий шлях?

— Перша моя освіта педагогічна —закінчила музично-педагогічний факультет педуніверситету імені Драгоманова. Багато працювала з дітьми, навіть трошки вчителювала, та й тепер із задоволенням працюю для дитячої аудиторії. Друга вища освіта — суто музична — це Київська консерваторія. По її закінченні майже 10 років була солісткою хорової капели «Думка». Сьогодні я солістка чоловічої хорової капели імені Ревуцького. Утім, концертую й самостійно. Але де б я не виступала, скрізь виконую українську музику, й обов'язково розпочинаю свої виступи з творів на слова Шевченка: чи романсом «Садок вишневий коло хати» Миколи Лисенка, чи іншим твором.

— І навіть за кордоном?

— Так. Більше того, я сама готую статті про свої програми, про кожен твір, який звучить. Адже там, за кордоном, відчувається брак інформації про українську культуру. Тож я з радістю знайомлю глядачів із творчістю мого великого прадіда.

Розмову вела Олена БЕРЕГОВА.

Валентина Іваненко з дочкою та племінниками.

«Три грації, як три принцеси із казок»

Традиція

Згадала ці рядки Ліни Костенко в аеропорту «Бориспіль». Ми, журналісти, чекали на делегацію з Росії. І ось у вітальній залі для офіційних делегацій, серед зосереджено-серйозного протокольного загалу — «немов чарівні декорації — жасмин, троянди і бузок...» Сніжана, Світлана, Аліна. Вони студентки Київського естрадно-циркового училища. Аліна Острополець і Світлана Мосіюк — майбутні естрадні співачки, а Сніжана Назаренко — хореограф. А в аеропорту вони також частина протоколу зустрічей офіційних осіб — гостей України. Вони, вбрані у колоритні українські костюми, першими зустрічають перших. Вони, ніби сама гостинність України, підносять гостям хліб-сіль на вишиваному рушнику, квіти... Така собі візитка держави. Чи важко нею бути?

— Це щоразу хвилювання, хоча хлібом-сіллю ми уклінно вітали чимало, може, з сотню, делегацій. Та щоразу —нові враження, — каже Аліна.

— Тепер, мабуть, усіх президентів і глав парламентів, прем'єр-міністрів, чия нога ступала на українську землю, знаєте в обличчя? Чи вони забуваються, так і не справивши на вас враження?

— Може, інколи й буває так, але все-таки ці люди запам'ятовуються... Найбільше враження справили Жак Ширак та Ясер Арафат. Навіть пояснити не можу, чому. Дуже колоритні особи, — розповідає Світлана Мосіюк. —Запам'яталося, як один з президентів, не казатиму хто саме, якось невдало почав відламувати шматочок короваю... А хліб, який ми підносимо гостям, такий пухкий і м'який, що й легеньким дотиком можна відщипнути. Так ось цей поважний чоловік почав з'ясовувати, український хліб це чи ні. Я відповіла —український. А він, уявіть, і каже: «Воно і видно...». Як тут не образитися. Але протокол не дозволяє гідно відповісти, що наш український хліб, а тим паче оцей здобний духмяний коровай, — найсмачніший у всьому світі. Та Бог з ним, з тим президентом... А ось Євгена Примакова ми в аеропорту чекали-чекали, а він так і не прилетів, мабуть, літак розвернув...

— А чи відпускають вам гості компліменти, бо українські дівчата, це загальновизнаний факт, найсимпатичніші в усьому світі?

— Так, інколи і таке буває. Та ми на це не звертаємо уваги, не тут же кавалерів шукати,— жартома підсумовує тему «порушення протоколу» Сніжана.

А він, до речі, жорсткий. Хоча б таке: хліб свіжий, щойно з комбінату, де виконують спецзамовлення, у поліетилені його зберігають до самого виходу на летовище. Сіль, даруйте за жарт, також свіжа. Кажуть, погана прикмета, як розсиплеться. Тож дівчатка стежать. Рушник вишиваний аж сяє білизною і барвами орнаменту. Віночки, стрічки, вишиванки, жилети і запаски, чобітки — усе це вбрання з училища. Є й зимовий варіант. Бо, як самі розумієте, на летовищі взимку можна швидко перетворитися на крижинку.

А чому саме ці дівчатка? Бо вродливі, косметики майже зовсім немає на їхніх обличчях. А посмішки причаровують. Фотомоделі — та й годі! До речі, зріст вони мають класичний — 176.

Чи не заважає ця протокольна праця навчанню? Кажуть, що ні. Навпаки, вчить триматися на публіці, отакій непростій харизматичній публіці, як офіційні делегації...

Нарешті всі ми дочекалися літака з Росії. Дівчатка прямують на летовище. За ними офіційні особи української сторони. З трапа літака спустився гість. Вклоняються йому, підносячи хліб-сіль на вишиваному рушнику, квіти «три грації, як три принцеси із казок»...

А хліба, може, це теж «порушення протоколу», ми, журналісти, таки скуштували. Розмела його братія до крихти. Дівчатка мали рацію, він найсмачніший в усьому світі. І можемо сказати: якщо комусь з гостей не до вподоби, наміри має кепські. Отака прикмета.

Без протоколу.

Світлана ПИСАРЕНКО.
Фото Олександра КЛИМЕНКА.

Маврикійці— «українці»

Мова

З іноземних студентів, які вчаться у Національному медичному університеті, викладачі їх люблять найбільше. І знаєте за що? За їхню чудову українську і знання. З усіх предметів. Викладають їм українською і іспити вони складають нашою рідною мовою.

— Причому так, що їм можуть позаздрити українські студенти, — каже доцент кафедри медичної і біологічної фізики Наталя Стучинська. — Вони на всіх кафедрах мають середній бал 4,5. Це небувало високий показник.

— А реферати, написані маврикійськими студентами українською, заслуговують, як правило, на найвищу відзнаку, — продовжує завідувач кафедри медичної і біологічної фізики професор Олександр Чалий. — У цих рефератах — не тільки знання предмета, а й власні неординарні думки, що буває дуже рідко у студентських роботах.

Звичайно, мене зацікавило, як маврикійці, у яких державна мова англійська, а спілкуються вони сумішшю англійської й французької, вивчили українську.

— В Україну ми, 30 маврикійців, приїхали три роки тому, —каже Джамехта Пермала.— І перший рік учили мову, другий —опановували предмети на підготовчому відділенні. Також українською. І ось тепер закінчуємо перший курс. Я приїхала в Київ з братом Харвіндом. І ми обоє відмінники.

— А де в Києві любите бувати найбільше?

— О! Мені дуже подобається бувати на базарі, —підключається до розмови Авенаш Чтургун. — Коли продавці чують від нас українську, навіть цінами поступаються. А бабусі називають нас «дитино» і люблять поговорити, розпитують про нашу країну. А ще — навіть наспівують українських пісень. Вони дивуються, звідки ми знаємо українську. А ми дивуємося, що нею дуже мало розмовляє самих українців.

— А ще ми всі дуже любимо український борщ і вареники, —каже Джамехта. — І любимо бувати там, де готують ці страви.

Маврикійські студенти, як і решта, завершують складати іспити. Попереду — канікули, вони проведуть їх, звісно, вдома. Там, на острові Маврикій, тепер зима, всього 15 градусів тепла. Так що від української спеки відпочинуть. А коли там буде літо — така само погода, як зараз у нас, —вони мерзнутимуть в Україні.

На цей мій висновок маврикійці відповіли, що в Україні їх зігріває думка про вітчизну і гостинність українців...

Розпитувала Вікторія СВІТЛАНОВА.

На знімку: на кафедрі медичної і біологічної фізики Національного медуніверситету імені О. Богомольця маврикійці вдало склали іспит і викладачі вітають їх з успіхами.

Фото Олександра КЛИМЕНКА.

Було п'ять «Д» і ще багато слів...

Народ має владу над главою держави тільки одну мить

Соціально-економічна криза, що спостерігається в Україні упродовж восьми років, має політичне підгрунтя. Тому не може бути зупинена доти, доки не буде змінено технологію обрання президента. З тим, щоб ліквідувати фактичне безвладдя народу.

Визначальним у наших негараздах, на мою думку, є те, що так зване реформування економіки з самого початку було свідомо спрямоване державними чиновниками не на забезпечення економічного зростання, а на привласнення народного багатства (законними і переважно незаконними способами). І сьогодні народ аж ніяк не може зупинити це пограбування саме через своє політичне безвладдя.

Справді, народ країни має владу над президентом тільки одну мить — коли його прізвище названо у бюлетені для таємного голосування. Опустивши аркушик в урну, кожний громадянин України стає соціально-економічним і політичним заручником президента і підпорядкованої йому виконавчої влади, незалежно від того, за яку кандидатуру віддав свій голос. Саме відсутність влади народу над президентом і його чиновною раттю дозволяє їм «забувати» свої обіцянки, здійснювати антинародну соціально-економічну політику, служити кланам і олігархам, брати участь у знедоленні народу і держави. Отже, деградація навіч.

Як свідчить життя в Україні та Росії, усі форми масового протесту населення не впливають на антинародну соціально-економічну політику президента й уряду. Адже президент впевнений: його влада непохитна не тільки до наступних виборів, а й після них. Бо чинні виборчі технології із застосуванням спеціальних психотропних методів у поєднанні з величезними грошима здатні забезпечити його перемогу. Навіть якщо народ цієї перемоги і не хоче. Звідси однозначно випливає: доки над виконавчою владою і президентом не буде встановлено постійної, контролюючої його дії влади народу, яку він відчував би щоденно, соціально-економічне становище в Україні аж ніяк не поліпшиться.

Мабуть, ніхто не забув про п'ять передвиборних «Д» Леоніда Кравчука. Найголовнішим з них був «Добробут». Але яке «Д» отримав народ за час президентства Л. Кравчука — добре відомо (Доїдали. Доношували. Доживали). У жодній сфері діяльності не виконав своїх обіцянок і Леонід Кучма. Що аж ніяк не випадково. У будь-якій країні, коли президент приходить до влади, при ньому створюється закрита для народу політична «кухня» (різноманітні радники, всілякі фінансові та промислові лобі, олігархи). Під їх тиском президент просто не в змозі не виконувати їхню волю: він повинен віддячувати челяді, яка забезпечила його обрання й ще буде потрібна для переобрання. Оскільки представників народу на цій політичній «кухні» немає, то нікому й щоденно лобіювати перед президентом народні інтереси.

Отже, потрібно зробити вибори такими, щоб забезпечити владу народу над президентом і його чиновниками. А в разі невиконання волі народу його треба негайно усунути від влади.

Як відомо, у США президент обирається не прямо народом, а через систему уповноважених виборщиків. Можливо, нам також варто б запозичити цей досвід, удосконаливши його відповідно до наших соціально-економічних умов, до нашої ментальності. Я міг би запропонувати достатньо логічний порядок обрання президента в Україні, який забезпечував би реальне народовладдя.

Моїм проектом передбачено і значне здешевлення виборів. Припустимо, що перший тур голосування не приніс успіху жодному кандидату в президенти. В цьому разі не потрібно знову проводити другий тур голосування всього населення, який є занадто дорогим. У другому турі повинні взяти участь тільки обласні уповноважені виборщики — в один і той же час. Саме обласні уповноважені виборщики найоптимальніше представляють усіх виборців країни.

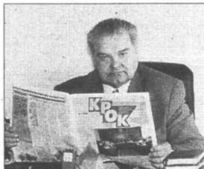
А якщо президента обрано в першому турі голосування, то в уповноважних виборщиків усіх рівнів залишаються тільки контрольні функції за діяльністю президента і його влади. Скажімо, минули перші 100 днів президентства нового глави держави. І уповноважені виборщики всіх рівнів мусять проаналізувати результати такого президентства. Наступні рубежі для підбиття підсумків діяльності президента — кожне півріччя, коли не тільки уповноважені виборщики, а й президент зобов'язаний звітувати перед народом про результати своєї діяльності. І якщо зрушень на краще немає, то шляхом таємного голосування уповноважені виборщики усіх рівнів вирішують проблему імпічменту президенту. Якщо, скажімо, дві третини голосів уповноважених виборщиків віддано за необхідність усунення президента від влади, то обласні уповноважені виборщики обирають нового президента із двох наступних кандидатур, які набрали найбільшу кількість голосів після діючого президента.

Анатолій ЛАСКАВИЙ,
кандидат економічних наук, доцент.

Київ.

До співпраці та взаємодії — один КРОК

Рік тому серед «мешканців» вітчизняного ринку преси з'явилося нове видання, яке одразу привернуло до себе увагу. Насамперед несподівано інтелігентним підходом до висвітлення однієї з найболючіших проблем сьогодення — злочинності. Йдеться про орган Координаційного комітету із боротьби з корупцією і організованою злочинністю при Президенті України газету «Крок». Власне, як так сталося, що вузькопрофільна, по суті, відомча газета в короткий термін змогла стати виданням цікавим і потрібним для широкого кола читачів, і взагалі, що спонукало таку серйозну структуру зайнятися журналістикою? Про все це наша розмова з членом редколегії газети, секретарем Координаційного комітету Олександром ВОЙЦЕХОВСЬКИМ.

— Згідно з указом Президента, при нашому комітеті видається газета «Крок». Торік ми уклали угоду з учбово-видавничим центром «Школяр» і тепер разом випускаємо двічі на місяць оновлене видання. Мета такої роботи — довести до широкої громадськості, правоохоронних органів інформацію про те, що робиться в нашій державі (і насамперед гарантом Конституції — Президентом України) для зміцнення законності і правопорядку. Особливу увагу, безперечно, звертаємо на боротьбу з організованими злочинними угрупованнями і корупцією у владних структурах.

За цей невеликий проміжок часу газета пройшла своє становлення. Її знають в регіонах, вона користується попитом у населення. Адже ми публікуємо не лише офіційні матеріали, а й статті працівників силових структур — органів внутрішніх справ, митників, податківців, інших дописувачів, остання сторінка ще й «пригощає» гумором, звісно, переважно на близьку нам тему. Організовано передплату на газету.

Утім хочу наголосити, що «Крок», мабуть, одне з перших періодичних видань, де опубліковано низку матеріалів з чіткою метою: об'єднати всі гілки влади задля тісної співпраці та взаємодії в питаннях зміцнення законності та правопорядку в державі. Гадаю, це нам певною мірою вдалося, над цим працюватимемо й надалі.

— Олександре Володимировичу, можливо, не всі читачі знають, з якою метою створено комітет. Які завдання покладено на нього, його функції та повноваження?

— Законом України «Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю» передбачено створення в державі низки спецпідрозділів, на які покладено обов'язки вести боротьбу з цими небезпечними проявами в суспільстві. До таких підрозділів належить і Координаційний комітет із боротьби з корупцією і організованою злочинністю при Президентові України. Комітет почав працювати в червні 1993 року й у своїй діяльності керується вищевказаним законом, указом Президента, в яких чітко визначено його права, обов'язки тощо. Відтак до компетенції комітету належить: координація і сприяння діяльності органів, які беруть участь у боротьбі з оргзлочинністю; розробка стратегії і рекомендацій щодо тактики такої боротьби; організація співробітництва з відповідними органами інших держав та міжнародними установами; підготовка щорічних і спеціальних доповідей про стан організованої злочинності в Україні, основні напрями та результати боротьби з нею і внесення їх на розгляд Президента та Верховної Ради України; вирішення питань щодо розпорядження фондом сприяння боротьбі з оргзлочинністю. Хочу одразу наголосити, що такого фонду досі немає, і всі спроби його створити поки що не увінчалися успіхом.

У законі визначено коло керівників правоохоронних органів, які входять до складу Координаційного комітету, а також тих, хто має залучатися до боротьби з організованою злочинністю. Це Фонд держмайна, Антимонопольний комітет, Контрольно-ревізійна служба тощо.

Хочу підкреслити, що указом Президента від 21 липня 1994 року, який він підписав на третій день свого вступу на посаду, чітко визначено пріоритетні напрями діяльності Координаційного комітету. Це — захист людини, її життя, свобод, майна тощо та призупинення подальшої криміналізації сфери економіки.

— Якщо детально зупинитися на цих напрямах, які основні питання ви розглянули?

— Насамперед це боротьба з навмисними вбивствами (особливо, скоєними на замовлення) і терактами. Далі — попередження злочинних проявів проти представників ЗМІ (ви пам'ятаєте, як гостро це питання стояло у 1996—1997 роках, воно і сьогодні не знято з порядку денного). Вперше ми звернули увагу на виконання законів із захисту учасників попереднього слідства — тобто захисту свідків, експертів, потерпілих тощо. У центрі уваги була й ситуація зі злочинцями, які переховуються від слідства і суду. Це вбивці, насильники, рекетири, бандити — таких десятки тисяч. Занепокоєні ми й ситуацією на автошляхах: транспортний розбій є актуальною проблемою. Не стоїмо осторонь і проблеми повернення валюти, що незаконно перебуває за межами країни. Маємо позитивні зрушення, й частину грошей уже повернуто.

Утім особливо непокоїть те, що для значної частини державних органів боротьба з корупцією ще не стала пріоритетною. Така робота часто-густо здійснюється без певної системи і належної вимогливості, без достатнього інформаційного забезпечення. Подекуди заходи, що їх здійснюють в міністерствах і відомствах, малоефективні. Відтак не завжди причини та умови, що сприяють корупційним проявам, вчасно викорінюються. На жаль, мають місце істотні прорахунки в діяльності правоохоронних органів. Фактично не діють статті 10 та 11 Закону «Про боротьбу з корупцією» — йдеться про відповідальність керівників за невжиття заходів із боротьби з корупцією і умисне невиконання своїх обов'язків. У поточному році за такі порушення складено лише 4 протоколи. До речі, майже дві третини адміністративних справ про корупційні правопорушення в процесі судового розгляду суд закриваються.

Для прикладу: в першому кварталі цього року до відповідальності притягнуто відповідно 302 та 119 осіб.

— Ви згадували про бажання тісної співпраці з виконавчими та законодавчим органами. У який спосіб це вдається реалізувати?

— Ми підтримуємо тісну взаємодію з Верховною Радою, Кабінетом Міністрів, адміністрацією Президента України. У засіданнях комітету постійно бере участь група народних депутатів на чолі з головою Комітету ВР з питань законодавчого забезпечення правоохоронної діяльності та боротьби із організованою злочинністю і корупцією Юрієм Кармазіним. Вони мають можливість висловити свої міркування та пропозиції. Завдяки такій співпраці нами підготовлено 17 проектів законів та указів Президента, 8 розпоряджень, 7 цільових програм та планів спільних дій з питань боротьби із злочинністю та зміцнення законності й правопорядку в державі. За результатами розглянутих питань підготовлено, а Президентом дано 49 доручень, виконання яких постійно контролюється й доповідається главі держави. Наведу лише один приклад: ми внесли конкретні пропозиції про притягнення до відповідальності низки керівників міністерств і відомств, які проявляли неоперативність і не сприяли попередженню злочинів в їхніх галузях. Ці пропозиції Президент підтримав.

Хочу навести ще трохи статистики, оскільки в ній певною мірою відображено конкретні результати нашої роботи. За шість років свого існування Координаційний комітет провів 47 засідань, на яких розглянув 132 питання. З них близько 30 стосувалися посилення боротьби з корупцією і організованою злочинністю, 32 — протидії окремим, найбільш небезпечним злочинним проявам, особливо, у сфері економіки та фінансово-банківської системи. 33 питання стосувалис результатів виконання розпоряджень Президента, рішень Координаційного комітету міністерствами, відомствами і місцевими органами державної виконавчої влади. Треба підкреслити, що за всіма цими питаннями прийнято конкретні рішення і здійснюються спільні скоординовані заходи.

Варто зазначити, що 1 червня цього року відбулося засідання комітету, на якому схвалено стратегію і тактику боротьби з організованою злочинністю і корупцією на поточний рік. Цей документ надіслано всім членам комітету (а це керівники всіх силових відомств, а також голова правління Нацбанку, голови Держкомкордону, Держмиткому та Державної податкової адміністрації, керівники інших зацікавлених відомств).

Нині затверджено спільну інструкцію та форму звітності, яка видається Держкомстатом. Аналізуємо стан боротьби зі злочинністю та корупцією, використовуючи матеріали МВС, СБУ, органів прокуратури тощо. Результати такої роботи відображено в аналітичному збірнику. Власне, не останню роль у цьому відведено «Кроку».

Інтерв'ю взяла Алла РОМАНЧУК.
Фото Сергія КОВАЛЬЧУКА.

Цитуємо Конституцію України

Не допускається збирання, зберігання, використання та поширення конфіденційної інформації про особу без її згоди, крім випадків, визначених законом, і лише в інтересах національної безпеки, економічного добробуту та прав людини.

Зі статті 32.

УКРАЇНА
ЦЕНТРАЛЬНА ВИБОРЧА КОМІСІЯ
ПОСТАНОВА

м. Київ 24 червня 1999 року № 99

Про Порядок формування особистих виборчих фондів кандидатів у Президенти України, здійснення контролю за надходженням, достовірністю обліку і використанням їх коштів, звітності про них та форми фінансового звіту

З метою упорядкування формування особистих виборчих фондів кандидатів у Президенти України та здійснення контролю за надходженням, достовірністю обліку і використанням їх коштів та звітності про них, а також координації дій з цих питань Центральної виборчої комісії з Національним банком України, Ощадним банком України та Державною податковою адміністрацією України відповідно до пункту восьмого частини другої статті 15 та частин третьої і вісімнадцятої статті 35 Закону України «Про вибори Президента України», статей 11, 12, 16 Закону України «Про Центральну виборчу комісію» Центральна виборча комісія **постановляє:**

1. Затвердити Порядок формування особистих виборчих фондів кандидатів у Президенти України та здійснення контролю за надходженням, достовірністю обліку і використанням їх коштів та звітності про них, погоджений з Національним банком України, Ощадним банком України та Державною податковою адміністрацією України (додаток 1).
2. Встановити форми фінансового звіту про надходження та витрачання коштів особистого виборчого фонду кандидата у Президенти України.
3. Постанову опублікувати в газетах «Голос України» і «Урядовий кур'єр» та оприлюднити в інших засобах масової інформації.
4. Контроль за виконанням цієї постанови покласти на заступника Голови Центральної виборчої комісії Дем'яненка М. І. та члена Комісії Коваля М. І.

Голова Центральної виборчої комісії М. РЯБЕЦЬ.

Додаток 1 до постанови Центральної виборчої комісії від 24 червня 1999 року № 99

Порядок формування особистих виборчих фондів кандидатів у Президенти України та здійснення контролю за надходженням, достовірністю обліку і використанням їх коштів та звітності про них

І. Загальні положення

1. Цей Порядок на реалізацію вимог пункту восьмого частини другої статті 15 та частин третьої і вісімнадцятої статті 35 Закону України «Про вибори Президента України» встановлює процедуру відкриття і закриття банківських рахунків особистих виборчих фондів кандидатів у Президенти України, надходження і використання коштів виборчих фондів та їх обліку і звітності про них, а також порядок здійснення Центральною виборчою комісією, Ощадним банком України та Державною податковою адміністрацією України контролю за надходженням, достовірністю обліку і використанням коштів виборчих фондів.

2. Відповідно до Закону України «Про вибори Президента України»:

кандидат у Президенти України (далі - кандидат) може мати особистий виборчий фонд (далі - виборчий фонд), кошти якого можуть бути використані в безготівковому порядку і виключно на потреби передвиборної агітації;

виборчий фонд кандидата утворюється лише за рахунок власних коштів кандидата, коштів політичних партій, пожертвувань громадян України, юридичних осіб, зареєстрованих в Україні, за винятком державних підприємств, державних органів, установ і організацій, органів місцевого самоврядування, а також іноземців та осіб без громадянства, іноземних юридичних осіб, підприємств з іноземними інвестиціями, благодійних організацій та релігійних об'єднань, підприємств, організацій та установ, що мають заборгованість перед бюджетами всіх рівнів;

кандидат має право відмовитися від коштів, що надійшли від пожертвувача, про що він подає заяву до установи банку, в якій відкрито рахунок його виборчого фонду. Ці кошти повертаються цією установою пожертвувачу за його рахунок і не зараховуються при обчисленні максимально дозволеного розміру виборчого фонду;

розмір виборчого фонду кандидата не може перевищувати 100000 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян (1 млн. 700 тис. грн.), пожертвування однієї юридичної або фізичної особи — 100 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян (1 тис. 700 грн.). Кошти (або їх частина), що надійшли до виборчого фонду кандидата понад цей максимальний розмір, повертаються пожертвувачу за його рахунок;

не використані під час виборчої кампанії кошти виборчих фондів кандидатів після обрання Президента України перераховуються установою Ощадного банку України у безспірному порядку до Державного бюджету України у триденний строк після опублікування Центральною виборчою комісією результатів виборів. У разі вибуття кандидата або зняття його з балотування в установленому порядку залишки коштів на рахунку його виборчого фонду за рішенням Центральної виборчої комісії перераховуються до Державного бюджету України;

кандидат визначає з числа довірених осіб розпорядника виборчого фонду.

ІІ. Відкриття і ведення рахунків та формування виборчих фондів

3. Рахунок виборчого фонду кандидата відкривається у Печерському відділенні № 3715 міста Києва Ощадного банку України (далі - відділення Банку) з грифом «Виборчий фонд» на балансовому рахунку № 2620 «Поточні рахунки фізичних осіб» відповідно до вимог Національного банку України за письмовою заявою кандидата, поданою ним особисто або його довіреною особою, розпорядником виборчого фонду.

Цей рахунок відкривається за умови подання, крім письмової заяви, особисто кандидатом чи його довіреною особою — розпорядником виборчого фонду відділенню Банку таких документів і відомостей:

паспорта;

ідентифікаційного номера кандидата згідно з Державним реєстром фізичних осіб (ДРФО) — платників податків та інших обов'язкових платежів;

посвідчення кандидата чи довіреної особи — розпорядника виборчого фонду, виданого Центральною виборчою комісією;

нотаріально засвідченої довіреності від кандидата на право довіреної особи відкривати рахунок та розпоряджатися коштами виборчого фонду;

письмове звернення Центральної виборчої комісії про відкриття рахунку за встановленою формою (додаток 1);

заповнені в установленому порядку і завірені Центральною виборчою комісією три картки зі зразками підписів кандидата та довіреної особи — розпорядника виборчого фонду.

Розпорядником виборчого фонду може бути одночасно сам кандидат і лише одна його довірена особа.

4. Кандидат має право відкрити один рахунок для формування виборчого фонду і лише в національній валюті.

5. Про відкриття рахунку виборчого фонду відділення Банку повідомляє Центральну виборчу комісію та Державну податкову адміністрацію України на другий день після його відкриття листом за встановленою формою (додаток 2).

6. Інформація для виборців про відкритий рахунок виборчого фонду та його реквізити оприлюднюється кандидатом у газетах «Голос України» і «Урядовий кур'єр», а також, за його бажанням, і в інших друкованих засобах масової інформації за встановленою формою (додаток 3). Витрати на оприлюднення зазначеної інформації фінансуються за рахунок коштів виборчого фонду кандидата.

Державні і недержавні засоби масової інформації приймають оплату за надання додаткових, понад оплачених за рахунок Державного бюджету України ефірного часу та друкованих площ, виключно з вищезазначених рахунків виборчих фондів кандидатів.

7. Відсотки на кошти, що надійшли на рахунки виборчих фондів, відділенням Банку не нараховуються.

Прибутковий податок з кандидата на кошти виборчих фондів, отримані, обліковані і використані в установленому порядку, не нараховується і не сплачується.

Податок на додану вартість при розрахунках за виконані роботи чи послуги сплачується за рахунок виборчого фонду в порядку, передбаченому чинним законодавством.

8. За відкриття і закриття рахунків виборчих фондів комісійні збори не стягуються.

Комісійний збір стягується:

за надані установою банку послуги з приймання та перерахування пожертвувань у виборчі фонди на користь банку в розмірі одного відсотка від суми перерахування, але не менш як 50 коп. з пожертвувача;

за операції щодо безготівкового перерахування коштів з рахунків виборчих фондів відповідно до затверджених тарифів Ощадного банку України за рахунок коштів виборчого фонду кандидата;

за перерахування коштів до Державного бюджету України відділенням Банку у розмірі одного відсотка від суми, що перераховується;

за повернення коштів пожертвувачам за їх рахунок у розмірі одного відсотка від суми, що повертається.

9. Пожертвування до виборчих фондів від юридичних осіб та фізичних осіб — суб'єктів підприємницької діяльності, зареєстрованих в Україні, перераховуються установами банків України, у яких відкриті їх рахунки. Пожертвування від громадян України приймаються для перерахування лише установами Ощадного банку України.

Пожертвування не приймаються установами банків у разі, якщо пожертвувач:

не є громадянином України;

іноземна юридична особа;

підприємство з іноземними інвестиціями;

утримується за рахунок Державного бюджету України або коштів відповідних місцевих бюджетів;

державне підприємство;

благодійна організація;

релігійне об'єднання;

має заборгованість перед бюджетами всіх рівнів;

анонімна чи підставна особа;

не має адреси чи має таку, за якою неможливо його відшукати.

Пожертвування у виборчі фонди від юридичних осіб та фізичних осіб — суб'єктів підприємницької діяльності, зареєстрованих в Україні, здійснюються шляхом безготівкового перерахування коштів. При цьому в платіжному дорученні зазначаються всі передбачені реквізити, а в рядку «Призначення платежу» обов'язково вказується закодована інформація за встановленим зразком (додаток 4).

Кошти без відомостей, зазначених у додатку 4, відділенням Банку для використання не надаються.

Пожертвування від громадян України приймаються установами Ощадного Банку України в готівковій та безготівковій формі тільки за наявності паспорта або документа, що посвідчує особу громадянина і громадянство України. Пожертвувач повинен зазначити в платіжному дорученні на перерахування коштів на рахунки виборчих фондів такі відомості про себе: прізвище, ім'я, по батькові (повністю), ідентифікаційний номер, домашню адресу, що звіряються установами банку з даними паспорта чи документа, що посвідчує особу громадянина України, номер рахунку виборчого фонду, прізвище, ім'я, по батькові кандидата та суму пожертвування.

Платіжне доручення на перерахування коштів громадянином України заповнюється за встановленим зразком (додаток 5).

10. Кандидат у разі відмовлення від коштів, що надійшли від пожертвувача, подає до відділення Банку разом з заявою платіжне доручення про їх повернення. Ці кошти не враховуються при обчисленні встановленого Законом розміру виборчого фонду.

ІІІ. Облік та використання коштів

11. Облік коштів виборчих фондів здійснюється відділенням Банку відповідно до Закону України «Про вибори Президента України», нормативних актів Національного Банку України та цього Порядку.

12. Кошти виборчих фондів використовуються на оплату:

виготовлення та оприлюднення відео- та аудіозаписів;

видання і розповсюдження друкованих періодичних видань та інших друкованих агітаційних матеріалів, у яких обов'язково мають бути зазначені: відомості про автора видання, тираж, номер замовлення; назва та адреса підприємства, що виконувало замовлення;

виступів кандидатів у засобах масової інформації;

за придбання канцтоварів, паперу;

транспортних послуг у зв'язку з проведенням передвиборної агітації;

оренди технічних засобів для ведення агітації;

витрат, пов'язаних з проведенням передвиборних зборів, зустрічей з виборцями, мітингів, демонстрацій;

інших цільових заходів для ведення передвиборної агітації.

Забороняється придбання за рахунок коштів виборчих фондів будь-яких технічних засобів та матеріальних цінностей довгострокового використання.

Списання коштів з рахунків виборчих фондів здійснюється відповідно до Інструкції Національного банку України від 2 серпня 1996 року № 7 «Про безготівкові розрахунки в господарському обороті України» (зі змінами і доповненнями).

Платіжні доручення на перерахування коштів з рахунків виборчих фондів заповнюються з урахуванням вимог, встановлених зразком (додаток 6).

13. Відділення Банку подає відомості про надходження на рахунки і витрачання коштів виборчих фондів Центральній виборчій комісії та Державній податковій адміністрації України, а також кандидату за його зверненням.

Ці відомості подаються Центральній виборчій комісії невідкладно на паперових носіях та в електронному вигляді за формою 1, встановленою Центральною виборчою комісією.

Відділення Банку подає до Державної податкової адміністрації України відомості за формою і у спосіб, визначені пунктом 21 цього Порядку.

Кандидату надаються відомості про рух усіх коштів лише на рахунку його виборчого фонду.

14. Виконання робіт, послуг за рахунок коштів виборчих фондів, оформляється в письмовій формі шляхом складання угод, рахунків, актів, накладних тощо. В угоді зазначаються реквізити сторін, код ЄДРПОУ, відомості про обсяги замовленої роботи, її вартість, розрахунки за видами робіт, порядок оплати, строк виконання, відповідальність сторін тощо.

З фізичними особами, які залучаються до виконання робіт, пов'язаних з організацією та проведенням передвиборної агітації за плату, укладається відповідна угода. В угоді зазначаються прізвище, ім'я, по батькові особи, яка залучається до роботи, паспортні дані, ідентифікаційний номер, обсяги замовлених робіт, строки їх виконання, сума коштів до сплати за виконану роботу, а також поточний рахунок у банку, на який вона має бути перерахована.

Виконання робіт (послуг) обов'язково підтверджується актами або накладними, підписаними розпорядником виборчого фонду.

15. При оформленні замовлень на розміщення агітаційних передвиборних матеріалів на підтримку кандидата замовник подає в редакції друкованого видання, телерадіокомпанії, підприємству, що здійснює виготовлення (друк) агітаційної продукції, документи, що засвідчують згоду кандидата на виконання таких робіт (послуг).

16. Усі фінансові операції щодо витрачання коштів на рахунках виборчих фондів припиняються відділенням Банку за день до виборів.

17. Відділення Банку перераховує залишки коштів виборчих фондів до Державного бюджету України і закриває рахунки на підставі опублікування Центральною виборчою комісією результатів виборів.

Кандидати, які балотуються на повторне голосування, мають право розпоряджатися коштами, що залишилися на рахунках їх виборчих фондів, про що Центральна виборча комісія повідомляє відділення Банку.

Рух коштів на вказаних рахунках виборчих фондів припиняється за день до дня повторного голосування.

18. Відділення Банку після перерахування коштів до Державного бюджету України надсилає до Центральної виборчої комісії повідомлення про дату та суму перерахованих коштів.

IV. Звітність

19. Кандидат або його довірена особа - розпорядник виборчого фонду не пізніш як за день до дня виборів зобов'язаний подати до відділення Банку фінансовий звіт, підписаний особисто кандидатом, за формою 2, встановленою Центральною виборчою комісією.

Розпорядник виборчого фонду до здачі фінансового звіту вирішує питання щодо обов'язкового повернення на рахунок фонду усіх невикористаних коштів, перерахованих виконавцям за угодами (договорами).

Відділення Банку на другий день після дня виборів передає до Центральної виборчої комісії фінансовий звіт, завірений керівником відділення Банку, за формами 1 і 2, встановленими Центральною виборчою комісією.

Фінансовий звіт про надходження та використання коштів виборчих фондів за формою 2 публікується Центральною виборчою комісією в газетах «Голос України» та «Урядовий кур'єр» не пізніш як на сьомий день після дня виборів.

V. Здійснення контролю

20. Для організації та здійснення контролю за джерелами надходження, достовірністю обліку та витратами коштів виборчих фондів Центральна виборча комісія залучає до перевірок працівників державної податкової служби, а також відділення Банку відповідно до чинного законодавства.

21. Для забезпечення контролю у відділенні Банку на балансовому рахунку № 2029 «Інша кредиторська заборгованість за операціями з клієнтами банку» відкривається два аналітичних рахунки:

1) 2909 KFF 20 «Кошти, що надійшли до виборчих фондів і за результатами контролю не відповідають вимогам виборчого законодавства»;

2) 2909 KFF 21 «Кошти, що надійшли до виборчих фондів і підлягають додатковій перевірці ДПА».

Відділення Банку при надходженні коштів здійснює попередній візуальний вхідний контроль щодо наявності всіх обов'язкових реквізитів, передбачених цим Порядком. Кошти, що не пройшли вхідного контролю, зараховуються на аналітичний рахунок № 2909 KFF 20, після чого відділення Банку невідкладно подає реєстр та копії відповідних платіжних документів до Центральної виборчої комісії для розгляду і прийняття рішення згідно з чинним законодавством.

За рішенням Центральної виборчої комісії кошти з рахунку № 2909 KFF 20 перераховуються відділенням Банку на рахунок Державного бюджету України або, у разі необхідності, зараховуються на рахунок № 2909 KFF 21 для додаткової перевірки.

Кошти, що пройшли вхідний контроль відділення Банку, зараховуються на рахунок № 2909 KFF 21 і підлягають перевірці органами державної податкової служби. Відділення Банку передає електронною поштою Державній податковій адміністрації України відомості про надходження цих коштів на рахунки виборчих фондів, а також відомості про витрачання коштів виборчих фондів за попередній робочий день по кожному з кандидатів щоденно до 11 години наступного дня за формою і у спосіб, узгодженими Державною податковою адміністрацією України і Ощадним банком України.

Державна податкова адміністрація України у строк не більш як 7 робочих днів проводить перевірку відповідності джерел походження виборчому законодавству.

Після закінчення перевірок (у строк до 7 робочих днів з дня отримання відомостей від відділення Банку, але не пізніш як за два дні до виборів) Державна податкова адміністрація України письмово повідомляє відділення Банку та Центральну виборчу комісію про суми пожертвувань, що надійшли до виборчих фондів кандидатів з порушенням виборчого законодавства (на підставі отриманих від підвідомчих податкових органів актів перевірок, якими встановлено такі порушення чинного законодавства), та передає акти перевірок до Центральної виборчої комісії для прийняття відповідних рішень.

Кошти, що за результатами перевірок підлягають зарахуванню до виборчого фонду, невідкладно після отримання таких відомостей зараховуються відділенням Банку на рахунок, призначений для використання відповідним кандидатом.

У разі відсутності повідомлення Державної податкової адміністрації України про результати перевірки на восьмий робочий день після надходження коштів на рахунок виборчого фонду, але не пізніш як за два дні до виборів, відділення Банку зараховує ці кошти на рахунок, призначений для використання кандидатом.

Кошти, визнані Центральною виборчою комісією, органами податкової служби та відділенням Банку такими, що надійшли з порушенням виборчого законодавства, перераховуються з рахунку 2909 KFF 21 на рахунок 2909 KFF 20 і утримуються на цьому рахунку до прийняття Центральною виборчою комісією відповідного рішення.

Відділення Банку здійснює контроль за надходженням коштів у граничному розмірі виборчого фонду та пожертвувань. Кошти, що пройшли вхідний контроль Банку та перевірку Державної податкової адміністрації України, використовуються кандидатом на проведення передвиборної агітації.

Кошти, що надійшли до виборчого фонду у розмірі понад встановлений законом розмір фонду (пожертвування), а також такі, що надійшли за день до виборів (повторного голосування) і пізніше, після вхідного контролю відділення Банку та перевірки Державною податковою адміністрацією України, повертаються відділенням Банку пожертвувачу, якщо джерела їх походження не суперечить виборчому законодавству.

(Закінчення на 14-й стор.).

Кандидат визначає розпорядника виборчого фонду

Додаток 1
до постанови Центральної виборчої комісії
від 24 червня 1999 року № 99

(Початок на 13 стор.).

22. Центральна виборча комісія:

контролює відкриття рахунків виборчих фондів відповідно до встановленого порядку та здійснює їх облік;

здійснює контроль за надходженням та використанням коштів виборчих фондів, залучає до проведення відповідних перевірок працівників органів Державної податкової адміністрації України, а також відділення Банку;

розглядає скарги, заяви, звернення учасників виборчого процесу з питань додержання чинного законодавства при формуванні та використанні коштів виборчих фондів, при необхідності організовує перевірки та ревізії з залученням працівників Міністерства фінансів України, вживає заходів до усунення виявлених порушень і приймає рішення відповідно до чинного законодавства;

забезпечує Державну податкову адміністрацію України необхідною інформацією щодо відкритих рахунків виборчих фондів;

приймає рішення за повідомленнями банків, податкових органів, за результатами перевірок про перерахування до Державного бюджету України коштів, що надійшли до виборчих фондів з порушенням чинного законодавства, а також залишків коштів на рахунках виборчих фондів кандидатів у разі їх вибуття з балотування;

приймає не пізніш як у триденний строк після дня виборів фінансові звіти кандидатів;

у разі виявлення порушень фінансового законодавства вносить подання до податкових та правоохоронних органів щодо притягнення до відповідальності юридичних і фізичних осіб у відповідності з чинним законодавством;

узагальнює результати контролю та розробляє заходи щодо усунення причин виникнення виявлених порушень;

повідомляє відділення Банку про зняття з балотування кандидатів і припинення руху коштів на рахунках їх виборчих фондів.

23. Державна податкова адміністрація України:

здійснює контроль за надходженням і використанням коштів виборчих фондів;

у разі виявлення фактів надходження до виборчих фондів коштів з порушенням чинного законодавства проводить перевірки, матеріали яких надсилає до Центральної виборчої комісії, та повідомляє відділення Банку для прийняття відповідних рішень;

інформує Центральну виборчу комісію про факти нецільового використання коштів;

при необхідності проводить перевірки юридичних та фізичних осіб, які надавали товаро-матеріальні цінності або виконували роботи (послуги), пов'язані з організацією і проведенням передвиборної агітації, з порушенням чинного законодавства;

за дорученням Центральної виборчої комісії проводить перевірки скарг, заяв, звернень з питань дотримання фінансової дисципліни щодо формування виборчих фондів та використання їх коштів;

надсилає до Центральної виборчої комісії узагальнену інформацію щодо виявлених порушень та вжитих заходів не пізніш як через три дні після дня виборів окремо по кожному кандидату.

Державні податкові органи у разі необхідності здійснюють позапланові виїзні перевірки (у тому числі й повторні) відповідних суб'єктів господарювання з питань надходження і використання коштів виборчих фондів.

24. Відділення Ощадного банку України:

відкриває рахунки виборчих фондів відповідно до встановленого порядку, веде облік надходження та витрачання коштів;

надсилає до Центральної виборчої комісії відомості про надходження та використання коштів виборчих фондів відповідно до цього Порядку за формою, встановленою Центральною виборчою комісією;

щоденно надсилає до Державної податкової адміністрації України відомості про надходження та використання коштів на рахунках виборчих фондів;

здійснює вхідний контроль за надходженням коштів до виборчих фондів стосовно їх походження, розмірів пожертвування та їх витрачання. При виявленні надходжень з порушенням вимог чинного законодавства припиняє рух указаних коштів до прийняття Центральною виборчою комісією рішення, про що робить запис у відомостях за формою, встановленою Центральною виборчою комісією, та повідомляє Центральну виборчу комісію і розпорядника виборчого фонду;

надає органам державної податкової служби при здійсненні ними перевірок необхідні їм документи;

припиняє рух коштів на рахунках виборчих фондів за день до виборів, подальші перерахування коштів здійснює лише за рішенням Центральної виборчої комісії;

засвідчує фінансові звіти кандидатів;

перераховує у безспірному порядку залишки коштів виборчих фондів до Державного бюджету України у триденний строк після опублікування Центральною виборчою комісією результатів виборів. Про дати та суми перерахування повідомляє Центральну виборчу комісію;

перераховує до Державного бюджету України кошти виборчих фондів на бюджетні рахунки, відкриті за балансовими рахунками № 2510 (для КБ), № 3510 (для НБУ) «Кошти Державного бюджету України», код бюджетної класифікації 24040000, символ Банку 172 «Вилучення коштів спеціальних фондів цільового призначення».

VI. Відповідальність за порушення чинного законодавства

25. За неналежне використання коштів виборчих фондів, несвоєчасне подання звітності та її недостовірність кандидати несуть відповідальність, встановлену чинним законодавством.

26. Порушення юридичними та фізичними особами порядку і правил використання коштів виборчих фондів тягнуть за собою відповідальність згідно з чинним законодавством.

Секретар
Центральної виборчої комісії
Я. ДАВИДОВИЧ.

(Друкуєтьс
за комп'ютерним набором ЦВК)

ТОВ «Інтекс», код 13327470, оголошує про своє закриття.

Претензії приймаються протягом місяця.

Тел. 26-81-78.

Інформація про діяльність ВАТ «Народна фінансово-страхова компанія».

Основні фінансові показники

Показник (значення вказуються в грн.)	Рік звітний	Рік попередній
1. Виручка (валовий доход) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) за вирахуванням державного регулювання цін, ПДВ та акцизного збору	277200,00	5900,00
2. Балансовий прибуток (збиток)	170000,00	70200,00
3. Всього по активах балансу	10337300,00	1531300,00
4. Всього зобов'язань	7946700,00	403300,00
5. Статутний фонд	1300000,00	700000,00
6. Номінальна вартість акції	0,05	0,05
7. Нерозподілений прибуток	24800,00	16700,00
8. Чистий прибуток, що припадає на одну просту акцію	0,00	0,00
9. Дивіденди, нараховані на одну просту акцію	0,00	0,00

До уваги акціонерів ЗАТ «Ворскла»

Рада ЗАТ «Ворскла» повідомляє, що загальні збори акціонерів товариства відбудуться 10 серпня 1999 року об 11.00 за адресою: м. Тростянець Сумської області, вул. Б. Хмельницького, 37. Початок реєстрації акціонерів о 9.00.

Порядок денний:

1. Звіт генерального директора про результати діяльності за 1998 рік та підсумки діяльності у першому півріччі 1999 року. План роботи на друге півріччя 1999 року та на 2000 рік.
2. Звіт голови ради про результати діяльності за 1998 рік та підсумки діяльності у першому півріччі 1999 року.
3. Звіт ревізійної комісії про результати діяльності за 1998 рік.
4. Переобрання органів управління товариства.
5. Приведення статуту товариства у відповідність до вимог чинного законодавства та затвердження відповідних змін та доповнень до статуту товариства.
6. Різне.

Для участі у загальних зборах акціонери повинні мати при собі паспорт або інший документ, що засвідчує особу, а уповноважені представники акціонерів —належним чином оформлену довіреність.

ВАТ «Луганський Облагротехсервіс»

повідомляє, що позачергові загальні збори акціонерів відбудуться 14 серпня 1999 року о 10.00 за адресою м. Луганськ, кв. ім. Шевченка, 38-а. Початок реєстрації з 8.00.

Порядок денний

1. Передача майна товариства під заставу.

При собі мати паспорт.

Довідки за телефонами: (8-0642) 54-41-01, 54-04-70.

Підприємство з іноземними інвестиціями, що повністю належить іноземному інвестору фірма **«СЕН ТРЕЙДІНГ-УКРАЇНА»** оголошує про свою ліквідацію. Претензії кредиторів приймаються протягом двох місяців з дати опублікування цього оголошення.

Дочірнє підприємство **«Фест»** оголошує про свою ліквідацію.

Претензії кредиторів приймаються протягом двох місяців з дня публікації цього оголошення.

Товариство з обмеженою відповідальністю **«Агропродекс Л. Т. Д.»** (ідентифікаційний код 23537636) оголошує про свою ліквідацію, згідно з протоколом зборів від 15 червня 1999 р.

Претензії кредиторів приймаються товариством протягом двох місяців з дня публікації оголошення за адресою: м. Київ, вул. Дегтярівська, 19.

Арбітражний суд Київської області (252033, Київ, вул. Жилянська, 58 б) порушив справу № 106/26-99 про банкрутство Спільного українсько-польського підприємства «Віка» (м. Бровари, Київської обл., р/рахунок 26004301340161 в ПІБ м. Бровари, МФО 321433, код 24212215).

Кредиторам звертатись протягом місяця до арбітражного суду.

Уважаемые акционеры ОАО «Буран»

Правление **ОАО «Буран»** уведомляет вас о проведении общего собрания акционеров, которое состоится 10 августа 1999 г. в 10.00 по адресу: 340011, г. Донецк, ул. Кирова, Дом культуры им. Островского.

Повестка дня

1. Отчет председателя правления о результатах финансово-хозяйственой деятельности ОАО «Буран» за 1998 г. Перспективы развития на 1999 р.
2. Отчет ревизионной комиссии.
3. Внесение изменений в устав ОАО «Буран» положений наблюдательного Совета и ревизионной комисеии.
4. Выборы правления ОАО «Буран».
5. Довыборы ревизионной комиссии.
6. Разное.

Правление ОАО «Буран».

Арбітражний суд Київської області (252033, Київ-33, вул. Жилянська, 58Б) порушив справу № 3/36-99 про банкрутство КСП «Ясногородка» (с. Ясногородка, Макарівський район, Київська область, р/р 26008200042001 у Макарівському відділенні АПБ «Україна», МФО 321239, код 03754745).

Претензії кредиторів та заяви можливих санаторів приймають протягом місяця з дня опублікування оголошення.

Арбитражный суд Харьковской области (310022, г. Харьков, пл. Свободы, 5, Госпром, 8-й подъезд) возбудил дело о банкротстве № 123/7-74 КП ТЗБ (312040, Харьковская область, г. Дергачи, ул. Революции, 68, р/с 2600930170 в Дергачевском отделении сбербанка 5903, Дергачи, МФО 350114, код ЕДРПОУ 24675628).

Претензии кредиторов и заявления санаторов принимаются в течение месяца со дня опубликования объявления.

Арбітражний суд Хмельницької обл., 280000, м. Хмельницький, м. Незалежності, 1, порушив справу № 4/109-Б про визнання банкрутом ВАТ Чемеровецьке районне об'єднання «Сільгосптехніка».

Претензії можливих кредиторів та заяви санаторів приймаються протягом місяця з дня опублікування оголошення.

Арбітражний суд Київської області (252033, м. Київ-33, вул. Жилянська, 58 б) порушив справу № 97/12-6-99 про банкрутство КСП «Нове життя». Юридична адреса: 255770, с. Мігалки Бородянськго району Київської області, р/р 26003200134001 в АПБ «Україна», м. Бородянка, МФО 321080, код 03756313.

Претензії кредиторів і можливих санаторів приймають протягом місяця з дня опублікування оголошення.

ВАТ «Гуляйпільський елеватор»

повідомляє про проведення позачергових загальних зборів акціонерів, які відбудуться 12 серпня 1999 року об 11-й год. за адресою: Запорізька обл., Гуляйпільський р-н., с. Залізничне , вул. Матросова, 1, актовий зал товариства.

Порядок денний:

1. Звіт правління за результатами фінансово-господарської та виробничої діяльності ВАТ «Гуляйпільський елеватор» за 1 півріччя 1999 року та їх затвердження.
2. Затвердження змін та доповнень до статуту товариства.
3. Внесення змін та доповнень до внутрішніх положень товариства.
4. Дообрання органів управління товариства.
5. Затвердження незалежного реєстроутримувача.
6. Різне.

Реєстрація учасників зборів проводитиметься за місцем проведення загальних зборів. Початок реєстрації — о 9-00, закінчення — 10-30.

Для реєстрації при собі необхідно мати документ, який посвідчує особу.

Телефон для довідок: (06145) 4-17-20.

Правління ВАТ «Гуляйпільський елеватор».

Арбітражний суд Хмельницької області (280000, м. Хмельницький, пл. Майдан Незалежності, 1) порушив справи про банкрутство:

1. Справа № 4/60-Б, ТОВ «Мостобудінвест» (м. Полонне, вул. Залізнична, 19, р/р 2600720392004 у відділенні АК АПБ «Україна»).

2. Справа № 4/61-Б, ТП «Сніжок» (м. Полонне, вул. Залізнична, б/н, р/р 000480403 у відділенні АК АПБ «Україна»).

3. Справа № 4/59-Б, ТОВ «Мономах» (м. Полонне, вул. Привокзальна, 47, р/р 000467815 у відділенні Промінвестбанку).

4. Справа № 4/62-Б, ТОВ «Амікус» (м. Полонне, вул. Піонерська, 26 а, р/р 26005420621001 у відділенні АК АПБ «Україна»).

5. Справа № 8/64-Б, Полонський завод залізобетонних виробів (м. Полонне, вул. Залізнична, 18, р/р 26008310404001 у відділенні АК АПБ «Україна»).

6. Справа № 8/83-Б, ПП «Тисс» (м. Полонне, вул. Л. Українки,97, р/р 260054104 у відділенні АК АПБ «Україна»).

7. Справа № 8/24-Б, ТП «Зоря» (м. Полонне, вул. Старченко, 49, р/р 26002440636001 у відділенні АК АПБ «Україна»).

8. Справа № 11/87-Б, КП «Полонський завод продтоварів» (м. Полонне, вул. Залізнична, б/н, р/р 2600831042600 у відділенні АК АПБ «Україна»).

Санаторів і кредиторів просимо звертатися протягом місяця з дня опублікування оголошення.

Арбитражным судом Сумской области возбуждено дело № 245 - 6/16 от 01.02.99 г. о банкротстве Роменской МРБ (245900, Сумская обл., г. Ромны, бульвар Шевченко, 14, р/счет 26005201574001 в Роменском отд. АК АПБ «Украина», МФО 337171, ОКПО 01766-885).

Претензии кредиторов принимаются в течение месяца со дня опубликования.

Кличко-старший — проти «руйнівника, що танцює»...

У Віталія чудовий настрій

Бокс. От і настав момент, коли наш уславлений суперважкоковаговик, киянин Віталій Кличко кидає рукавичку дуже сильному суперникові. Сьогодні в Лондоні, на ринзі «Sport-Arena», котра вміщує дванадцять тисяч глядачів, український богатир поборється за звання чемпіона світу за версією WBO з нинішнім володарем пояса, 27-річним темношкірим англійцем Хербі Хайдом.

Цей боксер на прізвисько «руйнівник, що танцює» у Великій Британії має не таку велику популярність, як, скажімо, знаменитий Леннокс Льюїс. Але й він — хлопець крутий. Не можна сказати, що Хайд дружить з поліцією. На ринзі цей вертлявий «малюк» поводиться нахабно, має напрочуд агресивну манеру бою. Навіть не гребує ударами тишком-нишком головою або ліктем. Провів 32 поєдинки на професіональному ринзі, здобув 30 перемог нокаутом. І лише в одному поєдинку він поступився. Нокаутував його сам Ріддік Боуї зі США. Нещодавно англієць заявив, що Кличко буде для нього тренувальною «грушею». Отакої!..

На таке зухвалство спокійний українець з гідністю промовчав. І, немає сумніву, постарається як слід провчити нахабу. До речі, Хайд уже тричі відмовлявся від поєдинку з суперукраїнцем. Терпець функціонерів WBO увірвався. І вони надали англійцеві останній шанс спробувати захистити свій титул.

Нагадаємо, що наш Віталій з 27 поєдинків геть усі чисто завершував ударом-нокаутом. Протягом двох місяців Кличко готувався в Гамбурзі. Мав спаринги, провів близько сотні тренувальних раундів, набігав близько 300 кілометрів кросів.

Минулого вівторка претендент разом зі своїми промоутером, тренером, двома помічниками тренера, масажистом, кухарем і молодшим братом вилетів до Лондона.

— Зробимо все, щоб привезти в Україну чемпіонський пояс, — сказав перед вильотом до Великої Британії Віталій Кличко.

Нехай сам Господь допомагає цій красивій людині, чудовому синові і громадянинові. А ми віддамо все тепло своїх сердець, вболіваючи за нього.

Хочу порадувати прихильників спорту в Україні. Цей поєдинок можна буде спостерігати на каналі УТ-1. До речі, на майдані Незалежності в Києві буде встановлено величезний телеекран. І тисячі киян та гостей міста матимуть можливістьповболівати за славного земляка під час вечірньої прогулянки центром столиці.

Віктор БРАНИЦЬКИЙ.
Фото Юрія ВЕНГЕРЕША.

Нас запрошено на Кубок «Спартака»

Хокей. У столиці Росії з 16 по 22 серпня відбуватиметься традиційний міжнародний турнір Кубок «Спартака». На нього вперше запрошено національну збірну України. Найпевніше, український колектив, окрім киян, виступатимуть також кілька хокеїстів з північноамериканських клубів: воротар Ігор Карпенко, оборонці Сергій Климентьєв та олімпійський чемпіон, гравець фіналіста останнього розіграшу Кубка Стенлі — «Баффало Сейбрз» — Олексій Житник. І, звичайно, українські легіонери з російських клубів. Утім, визначатимуть склад тренери збірної Анатолій Богданов та Олександр Сеуканд.

Окрім українців у змаганнях візьмуть участь збірні Казахстану, Білорусі, Югославії, команда «Зірки Росії», складена з хокеїстів, які представляють клуби НХЛ, і московський клуб «Спартак». Від запрошення відмовилася збірна Латвії.

Намічаються зміни у складі київського «Сокола». Олег Синьков збирається до Німеччини. Ще один нападник Олександр Зіневич, можливо, спробує сили в казанському клубі «Ак Барс», де вже виступають гравці національної збірної України, оборонці Олександр Савицький та Юрій Гунько. До речі, татарський клуб нещодавно очолив Володимир Крикунов, який замінив Юрія Моисеєва. «Ак Барс» зацікавився також українцями — Вадимом Шахрайчуком та Сергієм Климентьєвим. Однак останній в розмові з кореспондентом «Голосу України» сказав, що і в нинішньому сезоні збирається виступати у США.

В. Б.

Пам'ять про олімпійську чемпіонку живе

В Одесі, по вулиці Богдана Хмельницького, відкрито музей спортивної слави чемпіонки країни, Європи, світу і олімпійських ігор Юлії Рибчинської. Славна українська байдарочниця трагічно загинула в 26-річному віці під час тренувань на річці Капарча в Грузії.

Наступного року на веслувальному каналі під Одесою відбудеться меморіал Юлії Рибчинської, його ще називають малим чемпіонатом світу. Попередню згоду на участь дали вже провідні спортсмени Росії, Великої Британії, Німеччини, США, Італії, Іспанії, Угорщини та інших країн.

Георгій ВОРОТНЮК.

Одеса.

В 71, як у 17

Цього літа, як і минулого, вирушив у «пробіжку» з Севастополя до Парижа і Бордо 71-річний супермарафонець Євген Яловий. Наступного літа він запланував «оббігати» Іспанію.

Нині він, оформивши візу, перебуває в Парижі, прилетівши туди чартерним рейсом із Києва. У Франції пробуде місяць.

Торік ми коротко повідомляли про супермарафон ветерана-севастопольця, учасника бойових дій, капітана 3-го рангу у відставці Євгена Яковича Ялового, котрий день свого 70-річчя відзначив стартом забігу дорогами Польщі, Німеччини, Франції.

Наш земляк, подолавши 2600 кілометрів, поставив своєрідний рекорд витривалості, гідний запису в книгу рекордів Гіннесса.

Тодішній супермарафон був у активі літнього спортсмена найтривалішим, адже продовжувався 92 доби, 72 з яких Яловий провів у виснажливому русі у спеку і дощ. Був він і найдовшим за дистанцією і найскладнішим, бо біг севастополець сам, без будь-якого забезпечення і підстраховки, тож розраховував не на допомогу, а лише на себе самого. Унікальності «пробіжці» додав її міжнародний характер і те, що марафонець зважився на неї у такому віці.

До того ж обставини складалися іноді так, що навіть не в кожному місті вдавалося перепочити: в окремі дні доводилося пробігати й більш як 60 кілометрів, ночувати в прокурених нічліжках.

Подолавши всі негаразди й несподіванки унікальної траси, пройшовши всю дистанцію у чудовій спортивній формі, Євген Яловий зійшов з неї у столиці Франції навіть не через нежить, а з найбанальнішої причини —закінчилися гроші, не було за що ні поїсти, ні переночувати.

До Бордо, як запланував, він тоді не добіг. Фінішем супермарафону став Париж, де севастопольський бігун не знайшов сподіваної підтримки у отця Євгена —священика православного храму Олександра Невського у столиці Франції. На дві ночі прийняла літнього спортсмена (хоча й у самих п'ятеро дітей) сім'я Багрянських, батько господаря якої у свій час був однокашником Ялового у військово-морському інженерному училищі. Гостинна сім'я земляків допомогла Євгену Яковичу розповісти про замінку на трасі пробігу і всі перипетії унікального марафону через кордони і країни у відомій французькій газеті «Ліберасьйон». Вийшов з редакції Яловий і відразу став знаменитим.

Його влаштували в паризький центр міжнародних зустрічей імені Моріса Равеля, де виснаженого супермарафонця підгодували. На харчування, метро і телефонні розмови виділили кошти священнослужителі. Тиждень промайнув, як у казці: Яловий насолоджувався чарівними унікальностями Парижа: Лувром, Ейфелевою вежею, Тріумфальною аркою, усипальницею Наполеона, садом Тюїльрі, Монмартром...

У день від'їзду французи прочитали у «Ліберасьйон» статтю про Ялового «Зламана мрія». Зміст її зводився до того, що, мовляв, польські й німецькі урядовці знайшли змогу сприяти севастопольцю у втіленні його спортивної мрії, а французькі — ні. Через що Яловий не зміг ні добігти до Бордо, ні передати меру цього міста листа від керівництва Севастопольської адміністрації.

Вже прибувши у рідне місто з масою вражень, про які почав писати книжку, блокнотом реєстрації кілометражу кожного етапу пробігу, де представлено 80 штампів різних міст, якими проліг його маршрут, Євген Якович дізнався, що стаття про нього мала такий великий резонанс, що в Севастополь почали дзвонити його нові французькі друзі. Телефонували рядові й заможні, пересічні й знамениті, всі в один голос пропонували всіляку підтримку і прохали продовжити супермарафон у майбутньому. Зокрема, й поважний месьє Дюран, який запросив нашого земляка до себе в гості в Бордо.

71-річний стаєр з вдячністю прийняв запрошення. Президент асоціації «Обмін: Франція — Україна» мадам Леклерк, безплатно доставила Ялового в Париж літаком разом з 60 українськими дітьми-чорнобильцями, котрі будуть відпочивати і лікуватися у Франції все літо за рахунок сімей, що їх приймають.

Ялового запросили до Франції на місяць: два тижні він відпочиватиме у месьє Дюрана, останній час — в Міжнародному юнацькому центрі в Парижі. Цього літа Євген Якович вручить лист севастопольців, який недонис торік, меру Бордо і займатиметься винятково тренувальними пробіжками, купатиметься в морі й трішки у промінні власної слави.

Свій супермарафон він вирішив завершити в 2000 році в Іспанії, попередньо добігши незавершені торік 600 кілометрів дистанції від Парижа до Бордо. Гасло ветерана спорту: «Біжу від старості, на славу Україні».

Віктор ХОМЕНКО.

Сімферополь.

Реконструкція стадіону — під контролем голови облдержадміністрації

Питання, бути чи не бути кіровоградській «Зірці» у вищому футбольному ешелоні України, сьогодні найменше залежить від турнірного становища клубу. За цими показниками «Зірка» впевнено тримається серед так званих міцних середнячків. Але щодо стадіону...

Нещодавно рішенням Професіональної футбольної ліги кіровоградський стадіон було дискваліфіковано і визнано таким, що не відповідає встановленим нормам. Це означало: якщо навіть команда й залишиться у вищій лізі, домашні ігри вона зможе проводити лише на нейтральних полях. Прецедент уже був: у півфіналі Кубка України кіровоградцям довелося зустрічати київських динамівців не на власному полі, а на стадіоні «Ніка» в Олександрії.

Звичайно, такий стан речей не задовольняє нікого: ні кіровоградських уболівальників, ні місцеву владу. Тож нині в авральному порядку вживають усіх можливих заходів, щоб уже до початку наступного сезону стадіон був більш-менш придатний для проведення футбольних баталій. Контроль за виконанням робіт з реконструкції взяв на себе безпосередньо голова обласної державної адміністрації Валерій Кальченко.

Питання про потребу реконструкції кіровоградського стадіону виникло не спонтанно. За весь час виступів «Зірки» у вищій лізі керівництву клубу вказувалося на нагальну необхідність реконструкції стадіону, і протягом усього цього часу команда, незважаючи на спортивні досягнення, балансувала на межі дискваліфікації. Кілька років тому, щоб заспокоїти керівництво ПФЛ і протягнути агонію, місцева влада прийняла рішення про термінову реконструкцію стадіону. Але через нестачу коштів усі будівельні роботи звелися до того, що було остаточно зруйновано центральну трибуну спортивної арени.

Нині таке «окозамилювання» уже нікого не задовольняє. ПФЛ виступила з категоричним ультиматумом, тож і за роботу взялися по-серйозному. Голова облдержадміністрації Валерій Кальченко та міський голова Кіровограда Олександр Нікулін провели спільну нараду, на якій ознайомили керівників організацій, залучених до реконструкції стадіону, з планом робіт і завданням кожного з них. Вирішено всі роботи проводити власними силами, щоб укладені кошти не залишили межі Кіровоградської області. Замовником реконструкції визначено управління капітального будівництва облдержадміністрації. Місто має саме подбати про обладнання системи підігрівання футбольного поля. Для коригування робіт створено оперативний штаб і оперативну фінансову групу.

Вирішено, що робітники працюватимуть щодня, без вихідних, у дві зміни, а для контролю за якістю робіт керівники області й міста щосуботи зустрічатимуться безпосередньо на будівельному майданчику.

Тож у футбольних уболівальників Кіровограда ще не вмерла надія побачити восени улюблену команду в рідному місті...

Олег БОНДАР.

Кіровоград.

Динамівська арена в Києві — приклад для кіровоградців

Фото Володимира ТИМЧЕНКА.

Астрологічний прогноз
на 28 червня — 4 липня

ОВЕН. Придбана власність буде погано використовуватися. Зарано бути господарем або власником. Буде витрачено невиправдано великі гроші на освіту або далеку поїздку. Не думайте, що пощастить і витягнете щасливий білет, особливо в четвер або п'ятницю.

ТЕЛЕЦЬ. Дуже самовпевнені і не хочете подивитись правді у вічі. Переоцінюєте свої сили і беретесь за все, що «потрапляє під руку», а відкинути зайве буде важко. Створювати сім'ю зарано, змінювати професію — марна справа.

БЛИЗНЯТА. Марна витрата часу і власних здібностей небесними покровителями не заохочуються (втім, земними також). Можете одержати пільгу від Бога, але її потрібно відпрацювати сповна. Добре там, де нас немає, але у вашому випадку це неправда.

РАК. Ваші надії або дуже великі, або не зовсім конкретні. Занадто інертні там, де потрібно вчинити несподівано і неординарно. Не готові прийняти нове у своєму житті. Сподіваєтеся на якийсь колектив, багато очікуєте від групи. Помиляєтесь у своєму захопленні.

ЛЕВ. Прагнете злетіти дуже високо і розраховуєте на великі привілеї. Можливе легке зростання, швидке завоювання популярності, але труднощі з утримуванням досягнутого рівня. Не час для зміни професії.

ДІВА. Обираєте вуз «не по кишені» або не за профілем. Переоцінюєте свої знання — можете не пройти кваліфікаційну комісію, відповідно потребуєте підвищення професійного рівня. Цього тижня можете створити шедевр і сісти в калюжу.

ТЕРЕЗИ. Одержите кредит або навіть спадщину, та чи зможете правильно розпорядитися ними, чи не розтратите марно? Партнер вам допоможе, та не грішми, а порадами. На розподіл майна не розраховуйте. В азартні ігри не грайте.

СКОРПІОН. Якщо звільнитеся від шлюбних кайданів, але неправильно використаєте свободу — ризикуєте втягнутися в аналогічні стосунки. Процес розлучення може затягнутися надовго. Цього тижня вибираєте не ту мішень і не ті пріоритети.

СТРІЛЕЦЬ. Сподіваєтеся проскочити? Хочете встигнути побувати в усіх місцях? Не починайте роботу за договором, найманням або роботу за кордоном без правильного контракту і не вивчивши обстановку на місці, інакше не справитеся. Як керівник або політик маєте хитку позицію.

КОЗЕРІГ. Сподіваєтеся виграти в рулетку життя. Вам пощастить, та не в усьому. Прагнете дістати найкраще і охопити неосяжне. З іншого боку, надто багато чекаєте від життя і любовних стосунків. Хочете зайнятися творчою роботою, та не готові фізично.

ВОДОЛІЙ. Немає сенсу від'їжджати до іншого міста — і на батьківщині знайдете щастя і зиск. Не розривайтеся між двома оселями, не заводьте два господарства. Чекайте на великий прибуток у дім — несподіваних гостей. Цього тижня неуважно слухаєте свого співрозмовника — це може дорого вам обійтися.

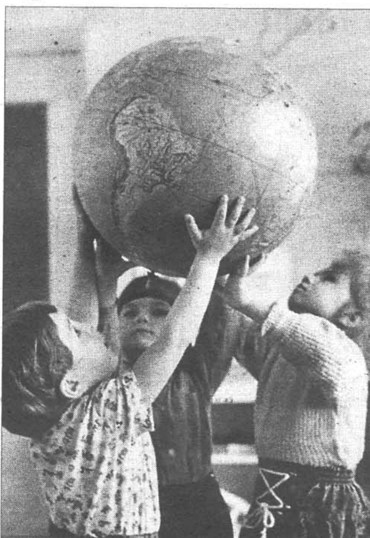
РИБИ. Сподіваєтеся на широкі зв'язки — створіть їх або зміцніть ті, які є. Одержите широкий доступ до багатьох каналів, але скористайтеся ними тільки неофіційно. Буде багато переговорів, пропозицій та цікавої інформації, але поки що вони марні.

Мал. В. ВАСЬКОВЦЕВА.

Фото з конверта

На цій малесенькій Землі велика наша Україна...

Фото Юрія ПАВЛЕНКА.

Чернігів.

Усміхніться!

Доброзичливий

Випив дід чарку коньяку, скривився:

— Дуже канахветами відгонить. А горілки нема? — питає.

— Є спирт.

— Налий-но мені оту тоненьку скляночку...

Випив і онімів. Відхекавшись, по-змовницьки підморгнув та й каже:

— Налий ще й моїй бабі — може, бісовій тарахтайці хоч на годину заціпить...

Олена ЧУХНЮК.

Березівка
Бершадського району
Вінницької області.

Народний календар

Хто в липні спеки боїться, тому взимку нема чим погрітися

29 червня — Тихона. З цього часу перестає кувати зозуля.

30 червня — Мануїла. Якщо погода дощова, то зима буде сніжною.

2 липня — Мефодія. Якщо на Мефодія йде дощ, то він може йти з перервами сорок днів.

Прикмети липня

✔ Бджоли сидять на стінках вуликів — на сильну жару.

✔ Похолодання під час дощу — ознака того, що незабаром погода поліпшиться.

✔ Ластівки, літаючи низом, граються — на дощ та вітер.

✔ Глухий грім — на тихий дощ, розкотистий — на зливу.

✔ Нічна роса не висихає — бути грозі; що більша роса, то жаркіший день.

А я роблю так

Добриво власного виробництва

Після прополювання на городі залишається багато бур'янів. Раджу не викидати, бо їх можна використати для компосту під майбутній урожай. На узвишші виділіть вільний клаптик, утрамбуйте і укладіть на нього шаром 20-30 сантиметрів сухий торф, сухе листя чи подрібнену солому. Потім — бур'яни (до обнасінення), попіл, стружку, інше хатнє та подвірне сміття, перешаруйте торфом та землею. Щоб поліпшити якість компосту, варто додати гній. З боків обкладіть торфом чи землею для поглинання газів, які утворюються у штабелі при розкладанні органіки. Щоб не стікала дощова вода, краї штабеля мають бути вищі за середину, за сухої погоди компост обов'язково треба поливати. Восени перелопатити і прикидати сухим листям та землею, щоб компостна маса не промерзла.

Степан ДОБРЯНСЬКИЙ.

Заліщики
Тернопільської області.

Будьте красиві

Мішків можна позбутися

Якщо у вас під очима мішки, позбутися їх допоможе картопляна маска. Середнього розміру картоплину почистьте, потріть на тертці. Ляжте, підклавши під голову шматок поліетилену. Одержану масу рівномірно покладіть на попередньо очищену шкіру нижніх повік, а через 20-30 хвилин змийте прохолодною водою. На очищену шкіру нанесіть крем для повік.

Іван ПРОЩИН.

Березань
Київської області.

Шатлкок — гра з воланчиком

Це цікаво

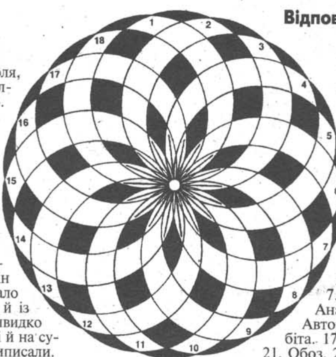
Незважаючи на те, що сучасний бадмінтон походить від гри, придуманої Дьюком Б'юфортом у його маєтку Бадмінтон у Глостерширі, насправді його батьківщина — Стародавній Китай. Ще близько 2000 років тому існувала гра зі шкіряною «пташкою», яку треба було якнайдовше втримати в повітрі, не даючи їй упасти. Число ударів, якими гравець підкидав її у повітря, відповідало числу років, що він проживе. Цей ритуал перетворився на гру двох осіб, у якій «пташку» підкидають угору і пасують одне одному, відраховуючи очки за кожний промах суперника. До Англії гра прийшла у XIV столітті, одержавши назву шатлкок і ставши наприкінці XIX століття відомим нам видом спорту.

Сергій НАДОЯ.

Дніпропетровськ.

Кросворд

До центру: 1. Хочете — вона на голові у короля, хочете — на дереві із сиром у дзьобі. 2. До Наталки Полтавки залицявся, та одинаком зостався. 3. Ні грошей, ні хатини, зате вірний друг людини. 4. Те, з чого починає псуватися риба, і не тільки. 5. Кажуть, вона перебралася до Києва, а дядько — на городі. 6. Вона одна, а гетьманів тьма. 7. «Сердитий» козак: без коня. 8. Добре на ній лежати, та щоб її мати, треба рано вставати. 9. Літературний батько безнаціональних Чука та Гека. 10. Настрій: нічого не болить, а весь світ нудить. 11. Його честь бережуть, а на людей плюють. 12. У ньому вино зберігали, на ньому річки перепливали. 13. Той же район, тільки по-модному. 14. Остап Ібрагімович. 15. Він часто зайвий, але часом дуже доречний. 16. Мало того, що на футбольному полі він 23-й, та ще й із свистком. 17. Її почепили на шию барану, щоб швидко його розшукати, а він пишається. 18. Живе у воді й на суші, маленький, легенький, а йому три тонни приписали.

Відповіді до кросворда, надрукованого 19 червня

По горизонталі: 1. Компас. 4. Івасюк. 7. Кулешівка. 9. Скит. 10. Сніп. 11. Байда. 13. Кликун. 14. «Авеста». 15. Гречко. 17. Томара. 19. Архар. 20. Зіко. 22. Віно. 23. Облігація. 24. «Тризна». 25. Тетеря.

По вертикалі: 1. Корсак. 2. Прут. 3. Степан. 4. «Іліада». 5. «Аякс». 6. Клепка. 7. Кириченко. 8. Анастасія. 11. Бубка. 12. Автор. 15. Гіззат. 16. Орбіта. 17. Талант. 18. Аронія. 21. Обоз. 22. Вірт.

Наступний № «ГУ» вийде 30.06 ц. р.

Редактор номера Світлана ПИСАРЕНКО.
Перший заступник головного редактора Анатолій ГОРЛОВ.
Редколегія: Олександр БІЛИК, Леонід БРОВЧЕНКО, Анатолій ГОРЛОВ, Віталій ЖЕЖЕРА, Володимир КРАСНОДЕМСЬКИЙ, Світлана ПИСАРЕНКО, Сергій ПРАВДЕНКО, Анатолій СОЛОНСЬКИЙ, Віталій СУДДЯ.

Свідоцтво про реєстрацію періодичного друкованого видання — КВ № 1 від 26.05.1994 р.

Газета виходить 5 разів на тиждень (крім неділі й понеділка) українською і російською мовами. Індекс 60955. Тираж 200581.

Комбінат друку видавництва «Преса України». 252047, Київ-47, проспект Перемоги, 50

Зам. 0311116.
1 2 3 4 5 6 7 8 9 0

Голос України

Газета виходить з 1 січня 1991 року.

Адреса ВР України: 252019, м. Київ-19, вул. М. Грушевського, 5.
Адреса редакції: 252047, Київ-47, вул. Нестерова, 4.
☎ ТЕЛЕФОНИ: для довідок —441-88-23; телефакс —224-72-54; відділ реклами — 441-86-50, 441-89-34, 441-89-44; телефакс —449-85-62.
E-mail: sekret@golos.relc.com